

EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMO PRAKTIKOS APŽVALGA

2015 M. KOVO 1 D.–2015 M. BALANDŽIO 30 D.

APŽVALGĄ PARENGĖ
LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO
TEISINĖS ANALIZĖS IR INFORMACIJOS DEPARTAMENTAS

EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMO PRAKTIKOS APŽVALGA

(2015 m. kovo 1 d.–2015 m. balandžio 30 d.)

LAISVĖS, SAUGUMO IR TEISINGUMO ERDVĖ	5
2015 m. balandžio 16 d. prejudicinis sprendimas	5
Dėl ES teisėje įtvirtintų taisyklių, reglamentuojančių kelionės dokumentų apsaugines savybes, taikymo asmens tapatybės kortelėms	5
KONKURENCIJA	6
2015 m. balandžio 23 d. sprendimas	6
Dėl pardavimų patronuojančioms bendrovėms įtraukimo, apskaičiuojant baudos dydį	7
Dėl atleidimo nuo dalies baudos	8
2015 m. kovo 5 d. sprendimas	10
Dėl sunkinančios recidyvo aplinkybės nustatymo patronuojančiai bendrovei	10
APMOKESTINIMAS	12
2015 m. kovo 5 d. prejudicinis sprendimas	12
Dėl tranzito valstybės narės kompetentingų institucijų teisės išieškoti akcizą už neteisėtai įvežtas ir per jos teritoriją gabentas prekes, kai šios prekės sulaikomos kitoje valstybėje narėje	13
2015 m. balandžio 23 d. prejudicinis sprendimas	13
Dėl paslaugos teikėjo pareigos sumokėti PVM į valstybės biudžetą, kai šį PVM per klaidą sumokėjo paslaugos gavėjas	14
Dėl paslaugos teikėjo sumokėto pardavimo PVM grąžinimo, kai PVM per klaidą yra sumokėjęs ir paslaugos pirkėjas, kuris nebeturi galimybės šio PVM susigrąžinti (atskaiyti)	15
2015 m. balandžio 16 d. prejudicinis sprendimas	16
Dėl nekilnojamojo turto nuomos ir elektros, vandens bei komunalinių paslaugų teikimo vertinimo kaip vieno sandorio apmokestinimo PVM tikslais	17
SVEIKATOS APSAUGA	18
2015 m. balandžio 29 d. prejudicinis sprendimas	18
Dėl donorių tinkamumo kriterijų, susijusių su asmens seksualiniu elgesiu	19
SOCIALINĖ POLITIKA	20
2015 m. balandžio 14 d. didžiosios kolegijos prejudicinis sprendimas	20
Dėl įmokų nemokėjimo laikotarpių įtraukimo, apskaičiuojant invalidumo pensijas	20
APLINKA	21
2015 m. kovo 4 d. prejudicinis sprendimas	21
Dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą taikymo, kai neįmanoma nustatyti už sklypo taršą atsakingo subjekto arba pasiekti, kad šis imtųsi žalos ištaisymo priemonių	22
2015 m. balandžio 29 d. prejudicinis sprendimas	23
Dėl pareigos atsisakyti apyvartinių taršos leidimų ir už jos pažeidimą taikomų sankcijų	24
ŽEMĖS ŪKIS	26
2015 m. balandžio 23 d. prejudicinis sprendimas	26
Dėl gyvūnų apsaugos juos vežant, kai kelionės dalis vyksta už Europos Sąjungos teritorijos ribų	26
ENERGIJA	28
2015 m. kovo 26 d. sprendimas	28
Dėl teisės aktų pakeitimų taikymo jau vykstančioms administracinėms procedūroms	28
2015 m. kovo 19 d. prejudicinis sprendimas	29
Dėl direktyvos taikymo nepasibaigus jos perkėlimo terminui	30

Dėl ūkio subjekto teisės kreiptis į teismą, siekiant ginčyti reguliavimo institucijos sprendimą, kuris šiam subjektui nėra tiesiogiai adresuotas.....	30
---	----

Pastaba. Šioje apžvalgoje pateikiamos neoficialios Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ir Teisingumo Teismas, ESTT) procesinių sprendimų santraukos. Šis dokumentas yra skirtas tik informavimui ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas neprisiima atsakomybės už šių procesinių dokumentų vertimus. Oficialius ir išsamius sprendimų tekstus galite rasti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo interneto

svetainėje <http://curia.europa.eu/> ir Europos Sąjungos teisės interneto svetainėje <http://eur-lex.europa.eu/>.

LAISVĖS, SAUGUMO IR TEISINGUMO ERDVĖ**2015 m. balandžio 16 d. prejudicinis sprendimas
byloje *W. P. Willems ir kt. prieš Burgemeester van Nuth ir kt.*
(C- 446/12 iki C- 449/12)**

Terminai: Biometrinis pasas – Biometriniai duomenys – Reglamentas (EB) Nr. 2252/2004 – 1 straipsnio 3 dalis – 4 straipsnio 3 dalis – Surinktų duomenų naudojimas kitiems tikslams nei pasų ir kelionės dokumentų išdavimas – Biometrinius duomenis apimančių duomenų bazių kūrimas ir naudojimas – Teisinės garantijos – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 7 ir 8 straipsniai – Direktyva 95/46/EB – 6 ir 7 straipsniai – Teisė į privataus gyvenimo gerbimą – Teisė į asmens duomenų apsaugą – Taikymas asmens tapatybės kortelėms.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi:
3. Užsieniečių teisinė padėtis Lietuvos Respublikoje.

Teisingumo Teismas konstatavo:

W. P. Willems, M. Roest ir L. J. A. van Luijk pateikė prašymus išduoti pasą. Atitinkami kompetentingi merai atmetė šiuos prašymus, nes suinteresuotieji asmenys nesutiko duoti skaitmeninių pirštų atspaudų. H. J. Kooistra pateikė prašymą išduoti Nyderlandų asmens tapatybės kortelę; šis prašymas taip pat buvo atmestas, nes suinteresuotasis asmuo atsisakė duoti skaitmeninius pirštų atspaudus ir pateikti veido nuotrauką (16 punktas). Ieškovai pagrindinėse bylose atsisakė pateikti šiuos biometrinius duomenis motyvuodami tuo, kad renkant ir saugant šiuos duomenis pažeidžiamas jų kūno vientisumas ir teisė į privatus gyvenimo gerbimą (17 punktas). Anot ieškovų pagrindinėse bylose, šis pažeidimas kyla, be kita ko, dėl to, kad šie duomenys saugomi trijose skirtingose laikmenose. Jie saugomi ne tik į pasą ar Nyderlandų asmens tapatybės kortelę integruotoje laikmenoje, bet ir decentralizuotoje duomenų bazėje. Be to, pavojus minėtų duomenų saugumui padidėja, nes Pasų įstatyme numatyta, jog savivaldybių decentralizuotos duomenų bazės ilgainiui bus sujungtos į centralizuotą duomenų bazę (18 punktas). Be to, teigiama, kad nėra teisės nuostatų, aiškiai įvardijančių asmenis, turėsiančius prieigą prie biometrinių duomenų, todėl ieškovai pagrindinėse bylose nebegali jų kontroliuoti (19 punktas). Ieškovai pagrindinėse bylose taip pat teigė, kad ateityje valdžios institucijos galės naudoti biometrinius duomenis kitiems tikslams nei tie, kuriems jie buvo surinkti. Kalbant konkrečiai, duomenų bazėje laikomi šie duomenys galės būti naudojami teisėsaugos tikslais, taip pat juos galės naudoti tyrimo ir saugumo tarnybos. Tačiau iš Reglamento Nr. 2252/2004¹ matyti, kad jį taikant biometriniai duomenys, kaip antai skaitmeniniai pirštų atspaudai, gali būti naudojami tik dokumento autentiškumui ar savininko asmens tapatybei patikrinti. Kitoks naudojimas taip pat prieštarautų pagrindinėms teisėms (20 punktas).

Dėl ES teisėje įtvirtintų taisyklių, reglamentuojančių kelionės dokumentų apsaugines savybes, taikymo asmens tapatybės kortelėms

Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekė sužinoti, ar Reglamento Nr. 2252/2004 1 straipsnio 3 dalis aiškintina taip, kad šis reglamentas netaikomas valstybės narės savo piliečiams išduotoms asmens tapatybės kortelėms, kaip antai Nyderlandų asmens tapatybės kortelėms, neatsižvelgiant į jų galiojimo laiką ir galimybę naudoti kelionėms už šios valstybės ribų (30 punktas).

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad pagal Reglamento Nr. 2252/2004 1 straipsnio 3 dalies antrą sakinį šis reglamentas netaikomas valstybių narių savo piliečiams išduodamoms asmens tapatybės kortelėms ar laikiniams pasams ir kelionės dokumentams, kurie galioja 12 mėnesių ar trumpiau (31 punktas). Remdamasis Reglamento Nr. 2252/2004 1 straipsnio 3 dalies formuluote, Teisingumo Teismas padarė

¹ 2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2252/2004 dėl valstybių narių išduodamų pasų ir kelionės dokumentų apsauginių savybių ir biometrikos standartų (OL L 385, p. 1), iš dalies pakeistas 2009 m. gegužės 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 444/2009 (OL L 142, p. 1, ir klaidų ištaisymas OL L 188, p. 127).

išvadą, kad šis reglamentas netaikomas valstybių narių savo piliečiams išduodamoms asmens tapatybės kortelėms, neatsižvelgiant į jų galiojimo laiką (36 punktas). Teisingumo Teismas taip pat pažymėjo, jog vien dėl aplinkybės, kad asmens tapatybės kortelė, kaip antai Nyderlandų asmens tapatybės kortelė, gali būti naudojama kelionėms Sąjungos viduje ir į ribotą skaičių trečiųjų valstybių, ši kortelė negali patekti į Reglamento Nr. 2252/2004 taikymo sritį (41 punktas).

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat iš esmės siekė sužinoti, ar Reglamento Nr. 2252/2004 4 straipsnio 3 dalį, atsižvelgiant į Direktyvos 95/46 6 ir 7 straipsnius ir Chartijos 7 ir 8 straipsnius, reikia aiškinti taip, kad ja valstybės narės įpareigotos užtikrinti, kad pagal šį reglamentą rinktini ir saugotini biometriniai duomenys nebus renkami, tvarkomi ir naudojami kitiems tikslams nei paso ar kelionės dokumento išdavimas (43 punktas). Teisingumo Teismas Sprendime *Schwarz* (C- 291/12, EU:C:2013:670) jau nusprendė, kad biometrinių duomenų naudojimas ir saugojimas minėto reglamento 4 straipsnio 3 dalyje nurodytais tikslais atitinka Chartijos 7 ir 8 straipsnius (46 punktas). Dėl bet kokio kito šių duomenų naudojimo ir saugojimo Teisingumo Teismas pažymėjo, kad iš Reglamento Nr. 2252/2004 4 straipsnio 3 dalies, susijusios tik su duomenų naudojimu „pagal šį reglamentą“ ir analizuojamos atsižvelgiant į Reglamento Nr. 444/2009, kuriuo iš dalies pakeistas Reglamentas Nr. 2252/2004, 5 konstatuojamąją dalį, matyti, kad šis reglamentas nereguliuoja minėto duomenų naudojimo ir saugojimo. Iš tiesų, minėtoje konstatuojamojoje dalyje skelbiama, kad Reglamentas Nr. 2252/2004 taikomas nedarant įtakos kitokiam šių duomenų naudojimui ir saugojimui laikantis valstybių narių nacionalinių teisės aktų ir kad jis nėra teisinis pagrindas kurti ir prižiūrėti duomenų bazes, skirtas tokiems duomenims valstybėse narėse saugoti, nes tai išimtinė valstybių narių kompetencija (47 punktas). Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad Reglamentu Nr. 2252/2004 valstybė narė neįpareigojama savo teisės aktuose užtikrinti, kad biometriniai duomenys nebus šios valstybės narės naudojami ar saugomi kitais tikslais, nei numatyti šio reglamento 4 straipsnio 3 dalyje (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Schwarz*, C- 291/12, EU:C:2013:670, 61 punktą) (48 punktas).

Toliau kalbėdamas apie Chartijos 7 ir 8 straipsnius Teisingumo Teismas pažymėjo, kad iš jo praktikos matyti, jog Chartijos garantuojamų pagrindinių teisių turi būti paisoma, kai nacionalinės teisės aktai patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį. Kitaip tariant, jei taikoma Sąjungos teisė, taikomos ir Chartijos garantuojamos pagrindinės teisės (Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C- 617/10, EU:C:2013:105, 20 ir 22 punktai ir Sprendimo *Texdata Software*, C- 418/11, EU:C:2013:588, 71–73 punktai) (49 punktas). Kadangi nagrinėjamu atveju Reglamentas Nr. 2252/2004 netaikomas, nebuvo pagrindo tikrinti, ar biometrinių duomenų saugojimas ir naudojimas kitais tikslais, nei numatyti šio reglamento 4 straipsnio 3 dalyje, suderinamas su minėtais Chartijos straipsniais (50 punktas). Iš nurodytų argumentų matyti, kad iš nacionalinių teismų neatimama galimybė nagrinėti bet kurių nacionalinių priemonių, susijusių su biometrinių duomenų naudojimu ir saugojimu, atitiktį nacionalinei teisei ir prireikus – Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Schwarz*, C- 291/12, EU:C:2013:670, 62 punktą) (51 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendė:

1. Reglamento Nr. 2252/2004, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 444/2009, 1 straipsnio 3 dalis aiškintina taip, kad šis reglamentas netaikomas valstybės narės savo piliečiams išduotoms asmens tapatybės kortelėms, kaip antai Nyderlandų asmens tapatybės kortelėms, neatsižvelgiant į jų galiojimo laiką ir galimybę naudoti kelionėms už šios valstybės ribų.

2. Reglamento Nr. 2252/2004, iš dalies pakeisto Reglamentu Nr. 444/2009, 4 straipsnio 3 dalis aiškintina taip, kad ja valstybės narės neįpareigotos savo teisės aktais užtikrinti, kad pagal šį reglamentą rinktini ir saugotini biometriniai duomenys nebus renkami, tvarkomi ir naudojami kitiems tikslams nei paso ar kelionės dokumento išdavimas, nes šis klausimas nepatenka į šio reglamento taikymo sritį.

[Prieiga internete](#)

KONKURENCIJA

**2015 m. balandžio 23 d. sprendimas
byloje *LG Display Co. Ltd, LG Display Taiwan Co. Ltd prieš Europos Komisiją*
(C-227/14 P)**

Terminai: Apeliacinis skundas – Konkurencija – Karteliai – SESV 101 straipsnis ir EEE susitarimo 53 straipsnis – Skystųjų kristalų monitorių (LCD) pasaulinė rinka – Kainų nustatymas – Baudos – Baudų apskaičiavimo gairės (2006 m.) – 13 punktas – Pardavimo vertės nustatymas – Bendroji įmonė – Atsižvelgimas į pardavimą patronuojančiosioms bendrovėms – Pranešimas apie atleidimą nuo baudų ir baudų sumažinimą kartelių atveju (2002 m.) – 23 punkto b papunkčio paskutinė pastraipa – Atleidimas nuo dalies baudos – Komisijai iki tol nežinomų faktų įrodymai.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi:

7. Konkurencija.

Teisingumo Teismas konstatavo:

LG Display Co. Ltd (toliau – LGD) ir *LG Display Taiwan Co. Ltd* (toliau – LGDT) (toliau kartu vadinami apeliантаis) Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pateikė apeliacinį skundą, kuriame prašė iš dalies panaikinti Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą (toliau – skundžiamas sprendimas), kuriuo Bendrasis Teismas iš esmės atmetė jų ieškinį dėl Komisijos sprendimo C (2010) 8761 (toliau – Komisijos sprendimas) panaikinimo (1 punktas).

LGD yra pagal Korėjos teisę įsteigta bendrovė, kontroliuojanti visame pasaulyje įsteigtų bendrovių, gaminančių skystųjų kristalų monitorius su aktyviaja matrica (toliau – LCD), grupę. LGD buvo įsteigta pagal Korėjos teisę įsteigtos bendrovės ir pagal Nyderlandų teisę įsteigtos bendrovės susitarimu. LGDT yra pagal Taivano teisę įsteigta bendrovė, 100 % kaip dukterinė bendrovė priklausanti LGD ir gaminanti bei tiekianti LCD (9 punktas).

Komisijos sprendime konstatuota, kad egzistavo šešių didelių tarptautinių LCD gamintojų, įskaitant apeliанtus ir *Samsung*, kartelis dėl dviejų kategorijų LCD, kurių įstrižainė – ne mažesnė kaip dvylika colių: pirma, informacinėms technologijoms skirti LCD, pavyzdžiui, skirtieji nešiojamiesiems kompaktiniams kompiuteriams ir kompiuterių monitoriams ir, antra, televizoriams skirti LCD (abiejų kategorijų LCD toliau kartu vadinami LCD, dėl kurių sudarytas kartelis) (18 punktas).

Remiantis Komisijos sprendimu, šis kartelis – tai vienas tęstinis SESV 101 straipsnio ir 1992 m. gegužės 2 d. Europos ekonominės erdvės susitarimo (toliau – EEE susitarimas) 53 straipsnio pažeidimas, darytas mažiausiai 2001 m. spalio 5 d.–2006 m. vasario 1 d. laikotarpiu. Šiuo laikotarpiu kartelio dalyvės surengė daug daugiašalių susitikimų, kuriuos vadino „Cristal“ susitikimais. Šių susitikimų tikslas buvo aiškiai antikonkurencinis, nes per juos dalyvės galėjo, be kita ko, nustatyti minimalias LCD, dėl kurių sudarytas kartelis, kainas, aptarti planuojamas kainas, kad būtų išvengta jų sumažėjimo, ir koordinuoti kainų padidinimus bei gamybos apimtis. Per pažeidimo laikotarpį kartelio dalyvės taip pat rengė dvišalius susitikimus ir dažnai keitėsi informacija klausimais, kurie buvo nagrinėjami „Cristal“ susitikimuose“. Be to, jos ėmėsi priemonių patikrinti, ar per šiuos susitikimus priimti sprendimai buvo įgyvendinami (19 punktas).

Nustatydamą sprendime skirtas baudas, Komisija rėmėsi baudų apskaičiavimo gairėmis. Taikydama šias gaires, Komisija nustatė LCD, dėl kurių sudarytas kartelis ir kurie tiesiogiai ar netiesiogiai susiję su pažeidimu, pardavimo vertę. Komisija atsižvelgė į šias kartelio dalyvių pardavimų kategorijas:

- „tiesioginiai pardavimai EEE“, t. y. LCD, dėl kurių sudarytas kartelis, pardavimai kitai įmonei EEE,
- „tiesioginiai perdarytų produktų pardavimai EEE“, t. y. LCD, dėl kurių sudarytas kartelis, integruotų į galutinius produktus, parduodamus kitai įmonei EEE, pardavimai grupėje, kuriai priklauso gamintojas.

Apeliантаi ginčą kėlė iš esmės dėl dviejų aspektų: pirma, dėl to, kad Komisija, apskaičiuodama baudos dydį, nepagrįstai įtraukė jų vidinius pardavimus, antra, dėl to, kad Komisija nepagrįstai atsisakė atleisti jas nuo baudos už 2005 m. (26 punktas, 30 punktas).

Dėl pardavimų patronuojančioms bendrovėms įtraukimo, apskaičiuojant baudos dydį

Pasisakydamas dėl Bendrojo Teismo pozicijos, kad Komisija turėjo teisę įtraukti LGD atliktus vidinius pardavimus jos patronuojančioms bendrovėms (*LGE* ir *Philips*) vien dėl to, kad šie pardavimai atlikti pažeidimo paveiktoje rinkoje, net jei pažeidimas neturėjo įtakos tiems pardavimams, Teisingumo Teismas atkreipė dėmesį, kad Bendrasis Teismas pripažino, jog Komisija pagrįstai teigė, kad apeliантаi su *LGE* ir *Philips* nesudarė vienos įmonės, kiek tai susiję su SESV 101 straipsnio taikymu, ir nebuvo vertikalčiai integruota įmonė, nes reikšmingi apeliанtų pardavimai šioms įmonėms buvo įtraukti į kategoriją

„tiesioginiai pardavimai EEE“, prie kurios priskiriami LCD, dėl kurių sudarytas kartelis, pardavimai nepriklausomiems tretiesiems asmenims, ko apeliantai neginčijo (neginčija). Taigi apeliančių argumentai atmesti, nes jie grindžiami klaidingu skundžiamo sprendimo suvokimu (45–47 punktai).

Teisingumo Teismas taip pat pabrėžė, kad nagrinėtu atveju Bendrasis Teismas teisingai nusprendė, kad „Komisijos galimybei į pardavimo vertę, reikšmingą apskaičiuojant baudą, įtraukti apeliančių atliktus LCD, dėl kurių sudarytas kartelis, pardavimus LGE ir *Philips* svarbiausia ne tai, ar nagrinėjamų pardavimų kainas paveikė kartelis, o tai, kad šie pardavimai buvo vykdomi kartelio, kuriame ieškovės dalyvavo, egzistavimo paveiktoje rinkoje“ (56 punktas). Bendrasis Teismas pagrįstai rėmėsi Baudų apskaičiavimo gairių 13 punktu ir konstatavo, kad šis punktas susijęs su pažeidimo paveiktoje rinkoje atliktais pardavimais, o ne vien su tais atvejais, kai Komisija turi dokumentais pagrįstą pažeidimo įrodymų, taip pat pagrįstai rėmėsi Europos Sąjungos konkurencijos taisyklių tikslu, prieš tai pažymėjęs, jog apeliančių siūlomas išaiškinimas reikštų, kad siekdama nustatyti bazinį baudos dydį, Komisija privalėtų kiekvienu konkrečiu atveju nustatyti atskirus pardavimus, kuriuos paveikė kartelis, ir galiausiai pagrįstai vadovavosi byloje *Musique Diffusion française ir kt. / Komisija, 100/80–103/80, EU:C:1983:158*, įtvirtinta teismo praktika (57 punktas). Taigi pripažinęs, kad apeliančių atlikti LCD, dėl kurių sudarytas kartelis, pardavimai LGE ir *Philips* atlikti pažeidimo paveiktoje rinkoje, Bendrasis Teismas nepadarė teisės klaidos ir pagrįstai savo sprendime teigė, jog Komisija, apskaičiuodama baudą, turėjo teisę atsižvelgti į šiuos pardavimus, ir kad nėra svarbu, ar LGE ir *Philips* joms iš tikrųjų mokėjo dėl kartelio padidintas kainas ir ar jos šį galimą kainų padidinimą taikė galutiniams produktams su integruotais LCD, dėl kurių sudarytas kartelis, kuriuos pardavė vartotojams EEE (58 punktas). Bendrasis Teismas neprivalėjo nei patikslinti, dėl kokių priežasčių LGD atlikti minėtų LCD pardavimai LGE ir *Philips* galėjo iškreipti konkurenciją, nepaisant sutartinių nuostatų, siejančių LGD ir šias bendroves pagal jų sudarytą bendros įmonės susitarimą, nei nagrinėti apeliančių šiuo klausimu pateiktą įrodymų (59 punktas). Neatsižvelgimas į pardavimus nepriklausomiems tretiesiems asmenims dėl to, kad įmonė kartelio dalyvė turi specifinių struktūrinių ryšių su šiais asmenimis, būtų nepagrįstai naudingas tokiai įmonei, nes leistų jai išvengti sankcijos, proporcingos jos reikšmei produktų, su kuriais susijęs pažeidimas, rinkoje (pvz., Sprendimo *Guardian Industries ir Guardian Europe / Komisija, C-580/12 P, EU:C:2014:2363*, 59 p., 63 p.).

Apžvelgiamame sprendime taip pat išaiškinta, kad be naudos, kurios galima tikėtis iš horizontalaus kainų nustatymo susitarimo parduodant prekes nepriklausomiems tretiesiems asmenims, įmonė taip pat gali gauti naudos iš tokio susitarimo parduodama prekes įmonėms, su kuriomis turi tam tikrų struktūrinių ryšių, jei prekės parduodamos ne kartelyje nustatytomis padidintomis kainomis, nes dėl to ši įmonė įgyja konkurencinį pranašumą konkurentų, parduodančių prekes didesnėmis kainomis atitinkamoje rinkoje, atžvilgiu. Be to, vien tai, kad įmonė atitinkamoje rinkoje parduoda prekes nepriklausomiems tretiesiems asmenims padidintomis kainomis, yra konkurencijos iškreipimas visoje atitinkamoje rinkoje, labiausiai neigiamai paveikiantis vartotojus. Taigi net jei kartelis nepaveikia atitinkamo produkto pardavimų įmonėms, susijusioms su šio kartelio dalyvėmis, konkurencija atitinkamoje rinkoje yra iškreipta, taigi į šiuos pardavimus galima atsižvelgti apskaičiuojant baudą (61–63 punktai).

Dėl apeliančių argumentų, kad Bendrasis Teismas nukrypo nuo Komisijos sprendimuose įtvirtintos praktikos, Teisingumo Teismas priminė, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, ankstesni Komisijos sprendimai nėra teisinis pagrindas nustatant baudų dydį konkurencijos srityje (pvz., Sprendimo *JCB Service / Komisija, C-167/04 P, EU:C:2006:594*, 205 p.) (67 punktas).

Dėl atleidimo nuo dalies baudos

Apeliantai tvirtino, kad Bendrasis Teismas pažeidė pareigą motyvuoti, kai įmonei, prašusiai visiškai atleisti nuo baudos, suteikė pirmenybę, palyginti su įmone, prašusia atleisti nuo dalies baudos, taip pat akivaizdžiai iškreipė įrodymus ir padarė teisės klaidą, atsisakydamas atleisti LGD nuo dalies baudos už laikotarpį po 2005 m. rugpjūčio 26 d. (72 punktas).

Pranešimo apie atleidimą nuo baudų ar jų sumažinimą 23 punkto b papunktyje nustatyta, kad „jeigu įmonė pateikia įrodymus apie Komisijai iki tol nežinomus faktus, kurie tiesiogiai susiję su įtariamo kartelio veiklos pavojingumu ar trukme, Komisija neatsižvelgia į šiuos elementus nustatydamas baudos dydį įmonei, pateikusiai šiuos įrodymus“ (77 punktas).

Šioje dalyje apeliantai kaltino Bendrąjį Teismą, kad šis padarė teisės klaidą, aiškindamas minėtą teisės nuostatą, kai ją taikė griežtai ir atsisakė atleisti LGD nuo dalies baudos už 2005 m., bet neįrodė, kad

Samsung pateikta informacija savaime yra pakankamas pagrindas Komisijai nustatyti, jog nagrinėjamas pažeidimas vyko būtent tais metais. Anot apelianų, jų pranešime pateikti įrodymai gerokai reikšmingesni nei pateiktieji *Samsung*, nes susiję su visa pažeidimo trukme iki 2006 m. vasario mėn., pagrindiniai daugiašaliais susitikimais, visais dalyviais ir įvairiomis prekių kategorijomis, o *Samsung* pateikti įrodymai susiję tik su trukme bei labai abstrakčiomis faktinėmis aplinkybėmis, todėl nesuteikė Komisijai galimybės persekioti daugelio kartelio dalyvių ir skirti sankcijas remiantis 2005 m. susiklosčiusiomis faktinėmis aplinkybėmis (73–74 punktas).

Teisingumo Teismas šiuo klausimu pažymėjo, kad, kaip matyti iš Pranešimo apie atleidimą nuo baudų ar jų sumažinimą 23 punkto b papunkčio teksto, jame numatytas atleidimas nuo dalies baudos taikomas, kai įvykdomos dvi sąlygos: pirma, nagrinėjama įmonė pirmoji pateikia įrodymų apie iki tol Komisijai nežinomas faktines aplinkybes ir, antra, šios faktinės aplinkybės, turinčios tiesioginį poveikį įtariamo kartelio pavojingumui ar trukmei, suteikia Komisijai galimybę padaryti naujas išvadas dėl pažeidimo (78 punktas). Anot Teisingumo Teismo, frazė „Komisijai <...> nežinomi faktai“ yra aiški, taip pat galima pripažinti pagrįstu siaurą pranešimo apie atleidimą nuo baudų ar jų sumažinimą 23 punkto b papunkčio paskutinės pastraipos aiškinimą, pagal kurį ši nuostata taikoma tik tuo atveju, kai kartelyje dalyvavusi bendrovė pateikia Komisijai naujos informacijos apie pažeidimo sunkumą ar trukmę, ir netaikoma tais atvejais, kai bendrovė pateikia informacijos, kuri tik sustiprina jau turimus pažeidimo įrodymus (pvz., Nutarties *Kuwait Petroleum ir kt. / Komisija*, C-581/12 P, EU:C:2013:772, 19 p.) (79 punktas). Nagrinėtu atveju, Teisingumo Teismo nuomone, Bendrasis Teismas, savarankiškai vertindamas faktines aplinkybes, jų neiškraipė ir teigė, kad „apeliantėms darant 2006 m. liepos 20 d. pareiškimą Komisija iš [*Samsung*] pateiktų duomenų jau žinojo, jog kai kurių kartelio dalyvių dvišaliai kontaktai buvo tęsiami ir 2005 m.“ (80 punktas). Todėl vien jau dėl to Komisija neprivalėjo nagrinėti, ar ši informacija suteikė Komisijai galimybę padaryti naujas išvadas dėl pažeidimo, taigi nebuvo būtina palyginti šios informacijos įrodomosios vertės ir *Samsung* anksčiau pateiktų duomenų įrodomosios vertės (81 punktas).

Dėl apelianų tvirtinimo, kad Bendrojo Teismo pateiktas pranešimo apie atleidimą nuo baudų ar jų sumažinimą 23 punkto b papunkčio paskutinės pastraipos išaiškinimas prieštarauja šios nuostatos esmei, nes atgraso kitas kartelio dalyves, ne įmonę, paprašiusią visiškai atleisti nuo baudos, nuo reikšmingų įrodymų dėl naujų faktinių aplinkybių, apie kurias ši įmonė nepranešė, pagrindžiančių ilgesnę pažeidimo trukmę, pateikimo, nes nėra tikėtina, kad šios kitos kartelio dalyvės bus atleistos nuo dalies baudos už tą papildomą laikotarpį; jos netgi rizikuoja gauti didesnę baudą (75 punktas), Teisingumo Teismas nurodė, kad minėto pranešimo 23 punkto b papunkčio paskutinės pastraipos aiškinimas siaurai neprieštarauja juo siekiamam tikslui, nes atleidimo nuo baudų ar jų sumažinimo programos veiksmingumas sumažėtų, jei įmonės nebūtų skatinamos pirmos pateikti Komisijai informaciją apie kartelį (pvz., Nutarties *Kuwait Petroleum ir kt. / Komisija*, C-581/12 P, EU:C:2013:772, 20 p.). Jei įmonė, kuri pirmoji pateikia Komisijai įrodymų, leidžiančių šiai konstatuoti SESV 101 straipsnio pažeidimą, kad būtų visiškai atleista nuo baudos, neatskleidžia informacijos, pagrindžiančios, kad atitinkamas pažeidimas truko ilgiau, nei matyti remiantis įrodymais, bet kuri kita kartelyje dalyvavusi įmonė, priešingai, nei tvirtina apeliantai, skatinama pirma atskleisti tokią informaciją, nes dėl tokio atskleidimo galimas atleidimas nuo dalies baudos pagal šio pranešimo 23 punkto b papunkčio paskutinę pastraipą. Tačiau, kaip nustatyta apžvelgiamame sprendime, nagrinėtu atveju situacija nebuvo visiškai tokia, kiek tai susiję su Komisijos žiniomis apie pažeidimo tęstinumą 2005 m. Žinoma, įmonė, kuri suteikia Komisijai informacijos pagal pranešimą apie atleidimą nuo baudų ar jų sumažinimą nežinodama, kad ši tuos duomenis jau turi, negali būti tikra, kad atitinka šio pranešimo 23 punkto b papunkčio paskutinėje pastraipoje numatyto atleidimo nuo dalies baudos sąlygas. Tačiau minėtu pranešimu siekiama ne panaikinti šį netikrumą, o sukurti karteliuose nesaugų klimatą ir taip paskatinti juos išduoti Komisijai (84–87 punktai).

Remdamasis *inter alia* šiais motyvais, Teisingumo Teismas nusprendė:

1. Apeliacinį skundą atmesti;
2. Priteisti iš *LG Display Co. Ltd. ir LG Display Taiwan Co.* bylinėjimosi išlaidas.

[Prieiga internete](#)

2015 m. kovo 5 d. sprendimas
bylose Europos Komisija prieš Versalis SpA, buvusi Polimeri Europa SpA, Eni SpA ir Versalis SpA, buvusi Polimeri Europa SpA, Eni SpA prieš Europos Komisiją
(C-93/13 P ir C-123/13 P)

Terminai: Apeliacinis skundas – Konkurencija – Karteliai – Chlorpreninio kaučiuko rinka – Gamybos subjektų perėmimas – Pažeidimo inkriminavimas – Baudos – Recidyvas – Neribota jurisdikcija.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi:
7. Konkurencija.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Savo apeliaciniais skundais Europos Komisija ir *Versalis SpA* (toliau – *Versalis*) su *Eni SpA* (toliau – *Eni*) prašė panaikinti 2012 m. gruodžio 13 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą (toliau – skundžiamas sprendimas), priimtą dėl *Versalis* ir *Eni* bendro ieškinio, kuriame prašoma panaikinti 2007 m. gruodžio 5 d. Komisijos sprendimą C (2007) 5910 galutinis dėl procedūros pagal [EB] 81 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (toliau – Komisijos sprendimas), arba, jei šis reikalavimas nebūtų patenkintas, panaikinti ar sumažinti tuo sprendimu bendrovėms *Versalis* ir *Eni* solidariai skirtą baudą. Savo apeliaciniu skundu Komisija prašė panaikinti skundžiamą sprendimą, kiek Bendrasis Teismas sumažino bendrovėms *Versalis* ir *Eni* Komisijos sprendime skirtą baudą iki 106 200 000 EUR. Bendrovių *Versalis* ir *Eni* apeliaciniame skunde buvo prašoma panaikinti tą patį Bendrojo Teismo sprendimą, kiek šis teismas atmetė jų ieškinį (1–2 punktai).

Iš Komisijos sprendimo buvo matyti, kad per laikotarpį nuo 1993 m. iki 2002 m. kelios chloropreninio kaučiuko (toliau – CK) gamintojos, Komisijos sprendimo adresatės, įskaitant *Eni*, ir *Polimeri Europa* (dabar *Versalis*), dalyvavo darant vieną tęstinį EB 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimą, apėmusį visą Europos ekonominės erdvės (EEE) teritoriją, kurį sudarė susitarimai ir suderinti veiksmai dėl rinkų, rinkos dalių ir CK pardavimo kvotų paskyrimo ir stabilizavimo, taip pat kainų koordinavimas ir keletą kartų atliktas padidinimas, susitarimas dėl minimalių kainų, klientų pasidalijimas ir keitimasis su konkurencija susijusia jautria informacija. Šie gamintojai keletą kartų per metus reguliariai rinkdavosi į daugiašalius ar dvišalius susitikimus (12 punktas).

Komisijos pateiktame apeliaciniame skunde Bendrojo Teismo sprendimas kritikuojamas, be kita ko, dėl to, kad šis pažeidė teisės principus, susijusius su naudojimu teise į gynybą, kai nusprendė, jog siekiant *Eni* nustatyti sunkinančią recidyvo aplinkybę, pagal šiuos principus reikalaujama, kad ši įmonė būtų buvusi su pirmuoju pažeidimu susijusio pranešimo apie kaltinimus ir sprendimo, kuriuo šis pažeidimas konstatuojamas (sprendimai *Polipropilenas* ir *PVC II*), adresatė (78 punktas).

Versalis ir *Eni* tvirtino, kad *Eni* niekada nebuvo išklaudyta ir nedalyvavo procedūrose, kurioms pasibaigus, buvo priimti sprendimai *Polipropilenas* ir *PVC II*, ir mano, kad nėra pagrindo teigti, jog *Eni* per procedūrą, vykusią iki Komisijos sprendimo priėmimo, galėjo pateikti įrodymų, galinčių paneigti prezumpciją, kad *Eni* darė lemiamą įtaką bendrovėms *Anic* ir *EniChem* (dabar [*konfidencialu*]) laikotarpiams, sutapusiems su seniai užbaigtų procedūrų, per kurias buvo priimti sprendimai *Polipropilenas* ir *PVC II*, laikotarpiams (82 punktas).

Dėl sunkinančios recidyvo aplinkybės nustatymo patronuojančiai bendrovei

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad šis klausimas susijęs su sunkinančia recidyvo aplinkybe, *Eni* atveju pripažinta dėl to, kad *Anic* ir *EniChem* atitinkamai sprendimuose *Polipropilenas* ir *PVC II* buvo nubaustos už dalyvavimą karteliuose (86 punktas). Sunkinančiai recidyvo aplinkybei būdinga tai, kad įmonė tęsia arba pakartoja tokį patį ar panašų pažeidimą po to, kai Komisija arba nacionalinė konkurencijos institucija konstatuoja, kad ši įmonė pažeidė EB 81 ar 82 straipsnio nuostatas (pvz., Sprendimo *Groupe Danone / Komisija*, C-3/06 P, EU:C:2007:88, 40 p., 41 p.) (87 punktas). Europos Sąjungos konkurencijos teisė taikoma įmonių veiklai, sąvoka „įmonė“ apima bet kurį ūkinę veiklą vykdančią subjektą, neatsižvelgiant į jo teisinį statusą ar finansavimo būdus. Kai toks ūkio subjektas pažeidžia konkurencijos taisykles, pagal asmeninės atsakomybės principą jis turi atsakyti už pažeidimą. Europos Sąjungos konkurencijos teisės pažeidimas turi būti neabejotinai inkriminuotas juridiniam asmeniui, kuriam galės būti skirtos baudos, ir šiam asmeniui turi

būti adresuotas pranešimas apie kaltinimus (pvz., Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija*, EU:C:2009:536, 54, 56, 57 p.) (88–89 punktas).

Kiek tai susiję su dukterinės bendrovės elgesiu, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad šis elgesys pagal EB 81 straipsnį, gali būti priskirtas patronuojančiai bendrovei (šiuo atveju *Eni*), jei patronuojanti bendrovė ir jos dukterinė bendrovė sudaro tą patį ekonominį vienetą ir vieną įmonę, kaip ji suprantama pagal šį straipsnį (90 punktas). Taigi, norint nustatyti sunkinančią recidyvo aplinkybę patronuojančiai bendrovei, nereikalaujama, kad dėl jos anksčiau būtų vykdytos procedūros, per kurias būtų priimtas pranešimas apie kaltinimus ir sprendimas. Šiuo tikslu, visų pirma, svarbu tai, kad anksčiau buvo konstatuotas pirmasis pažeidimas, kurį lėmė elgesys tos dukterinės bendrovės, su kuria ši patronuojanti bendrovė, dalyvavusi darant antrąjį pažeidimą, jau per pirmąjį pažeidimą sudarė vieną įmonę, kaip ji suprantama pagal EB 81 straipsnį (91 punktas). Būtų trukdoma pasiekti tikslą nutraukti konkurencijos taisyklių neatitinkančius veiksmus ir, taikant atgrasomąsias sankcijas, užkirsti kelią jų pasikartojimui, jei įmonė, apimanti su pirmuoju pažeidimu susijusią dukterinę bendrovę, pakeitusi savo teisinę struktūrą įkurdama naujas dukterines bendroves, kurių nebuvo galima persekioti dėl pirmojo pažeidimo ir kurios dalyvauja darant naują pažeidimą, turėtų galimybę užkirsti kelią recidyvo sankcijai, padaryti ją labai sudėtingą ir todėl jos išvengti (92 punktas).

Žinoma, recidyvu kaltinamo juridinio asmens teisės į gynybą turi būti paisoma. Vis dėlto šis paisymas nereikalauja, kad juridinis asmuo turėtų galimybę dėl pirmojo pažeidimo pradėtoje procedūroje ginčyti tai, kad jis su kitais subjektais, dėl kurių taip pat buvo vykdoma procedūra, sudarė tą patį ekonominį vienetą. Svarbu užtikrinti, kad toks juridinis asmuo turėtų galimybę gintis tuo metu, kai jis kaltinamas recidyvu (93 punktas). Teisingumo Teismas priminė, kad teisės į gynybą paisymas per visą procedūrą, kuri gali baigtis sankcijų, visų pirma, vienkartinų arba periodinių baudų, paskyrimu, yra vienas iš pagrindinių Europos Sąjungos teisės principų, kurio turi būti laikomasi, net jei tai yra administracinė procedūra (pvz., Sprendimo *Hoffmann-La Roche / Komisija*, 85/76, EU:C:1979:36, 9 p.). Procedūroje dėl konkurencijos taisyklių pažeidimo pranešimas apie kaltinimus yra pagrindinė procedūrinė garantija šiuo aspektu (pvz., Sprendimo *Musique Diffusion française ir kt. / Komisija*, 100/80–103/80, EU:C:1983:158, 10 p.).

Kai Komisija ketina inkriminuoti konkurencijos teisės pažeidimą juridiniam asmeniui ir prieš jį remtis recidyvu, pranešime apie kaltinimus turi būti nurodytos visos aplinkybės, leidžiančios šiam juridiniam asmeniui gintis. Konkrečiau kalbant, jei šis asmuo yra patronuojanti bendrovė, prieš kurią remiamasi sunkinančia recidyvo aplinkybe dėl Komisijos konstatuoto vienos iš jos dukterinių bendrovių antikoncepcinio elgesio, dėl kurio ši patronuojanti bendrovė prieš šį pranešimą nebuvo sprendimo, kuriuo konstatuotas pirmasis pažeidimas, adresatė, šiai bendrovei skirtame pranešime apie kaltinimus turi būti nurodytos aplinkybės, patvirtinančios, kad tenkinamos recidyvo pripažinimo sąlygos, visų pirma tai, kad šis juridinis asmuo pirmojo pažeidimo darymo momentu sudarė vieną įmonę su bendrove, kuri buvo pripažinta padariusia pirmąjį pažeidimą. Šiuo atžvilgiu Komisija turi įrodyti, kad su antruoju pažeidimu susijęs juridinis asmuo jau pirmojo pažeidimo darymo momentu turėjo lemiamą įtaką dukterinei bendrovei, dalyvavusiai darant pirmąjį pažeidimą (96 punktas).

Priešingai, nei teigia *Eni*, laikotarpis tarp pirmojo ir antrojo konkurencijos taisyklių pažeidimų iš principo neužkerta kelio remtis sunkinančia recidyvo aplinkybe prieš juridinį asmenį, kuris nebuvo patrauktas atsakomybėn už pirmąjį pažeidimą. Vis dėlto vertindama įmonės polinkį pažeidinėti konkurencijos taisykles, Komisija turi atsižvelgti į du pažeidimus skiriantį laikotarpį (pvz., Sprendimo *Lafarge / Komisija*, C-413/08 P, EU:C:2010:346, 70 p.). Be to, tikrindamas, ar buvo paisoma teisės į gynybą principo, Europos Sąjungos teismas turi atsižvelgti į visas nagrinėjamos bylos aplinkybes, visų pirma, galimus įrodymo sunkumus, kuriuos lemia nuo pirmojo pažeidimo praėjęs laikotarpis, įmonės struktūriniai pokyčiai ar konkurencijos srityje taikomų teisės normų pokyčiai (97 punktas). Be to, būtent Komisija tiek pranešime apie kaltinimus, tiek sprendime turi įrodyti, jog yra tenkinamos recidyvo sąlygos. Taigi, kai skiria bendrovei baudą už Europos Sąjungos konkurencijos taisyklių pažeidimą ir ją apskaičiuoja taikydama dauginimo koeficientą, kad būtų atsižvelgta į tai, jog ta pati bendrovė jau anksčiau dalyvavo darant konkurencijos taisyklių pažeidimą, Komisija kartu su sprendimu, kuriuo skiriama minėta bauda, turi pateikti motyvus, kurie Europos Sąjungos teismams ir šiai bendrovei leistų suprasti, kaip ir koku mastu ji dalyvavo darant ankstesnį pažeidimą. Visų pirma, jei Komisija mano, kad ta bendrovė priklausė įmonei, kuri yra sprendimo dėl ankstesnio pažeidimo adresatė, Komisija turi šį teiginį pakankamai motyvuoti (98 punktas).

Atsižvelgęs į tai, kad Komisijos sprendime akivaizdžiai nebuvo motyvų, leidžiančių *Eni* gintis, o Europos Sąjungos teismui vykdyti kontrolę, Teisingumo Teismas sprendė, kad *Eni* atveju reikia atmesti

sunkinančią recidyvo aplinkybę (101 punktą). Iš viso to buvo matyti, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai savo sprendime nustatė recidyvo sąlygas. Vis dėlto, kadangi šiame sprendime Bendrasis Teismas nutarė *Eni* atveju atmesti sunkinančią recidyvo aplinkybę, remdamasis kitais teisiniais motyvais, ši klaida negali lemti šios nutarties ar išvadų, kurias Bendrasis Teismas atitinkamai nusprendė padaryti dėl baudos dydžio, panaikinimo, tačiau motyvai turi būti pakeisti (102 punktą).

Remdamasis *inter alia* šiais motyvais, Teisingumo Teismas nusprendė:

1. Atmesti apeliacinius skundus bylose C-93/13 P ir C-123/13 P;
2. Priteisti iš Europos Komisijos bylinėjimosi išlaidas, susijusias su apeliaciniu skundu byloje C-93/13 P;
3. Priteisti iš bendrovių *Versalis SpA* ir *Eni SpA* bylinėjimosi išlaidas, susijusias su apeliaciniu skundu byloje C-123/13 P.

[Prieiga internete](#)

APMOKESTINIMAS

**2015 m. kovo 5 d. prejudicinis sprendimas
byloje *Ralph Prankl* prieš *Zollamt Wien*
(C-175/14)**

Terminai: Apmokestinimas – Direktyva 92/12² – Bendra tvarka, taikoma akcizais apmokestinamiems produktams – Kontrabandinių prekių apmokestinimas – Prekės, išleistos vartoti vienoje valstybėje narėje ir nugabentos į kitą valstybę narę – Kompetentingos valstybės narės nustatymas – Tranzito valstybės teisė apmokestinti minėtas prekes.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi:

9. Mokestiniai ginčai; 9.4. Akcizai; 9.4.2. Akcizų mokėtojas; 9.4.3. Prievoles mokėti akcizus atsiradimas.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Pagrindinėje byloje buvo sprendžiamas sunkvežimio vairuotojo R. Prankl ir Vienos teritorinės muitinės ginčas dėl pastarosios sprendimo įpareigoti R. Prankl sumokėti akcizą už tabako produktus. Šioje byloje buvo nustatyta, kad laikotarpiu nuo 2005 m. balandžio mėn. iki spalio mėn. R. Prankl, pakurstytas vieno Austrijoje gyvenančio asmens, iš Vengrijos į Jungtinę Karalystę nugabeno 12 650 000 cigarečių. Šios cigaretės, kurias nenustatyti asmenys kontrabanda įvežė į Europos Sąjungos muitų teritoriją, buvo nugabentos per penkias iš eilės keliones, be kita ko, per Austriją. Jos buvo paslėptos po kroviniu, kuris vežimo dokumentuose nurodytas kaip bendras kroviny. Jungtinėje Karalystėje keturiais atvejais minėtas cigaretes iš sunkvežimio iškrovė nežinomi asmenys, o vienu atveju jas konfiskavo Jungtinės Karalystės valdžios institucijos.

2011 m. balandžio 11 d. sprendimu Austrijos muitinė apskaičiavo R. Prankl 1 249 820 EUR dydžio tabako mokestį, motyvuodama tuo, kad šis asmuo gavo minėtas cigaretes ir jas įvežė į Austriją. R. Prankl apskundė tą sprendimą. Grįsdamas savo skundą jis nurodė, kad vienas trečiasis asmuo jį nusamdė neteisėtai nugabenti minėtas cigaretes iš Vengrijos į Jungtinę Karalystę. Jo teigimu, plataus masto cigarečių kontrabandos organizavimo hierarchijoje, kuriai jis gabenavo krovinius, jis tebuvo žemutinė grandis. Be to, jis neturėjo jokios informacijos apie pakrautą į automobilį, kurį vairavo, cigarečių kiekį ir nežinojo apie jų platinimo būdus. Būdamas paprastas sunkvežimio vairuotojas, jis ekonominiu požiūriu taip pat neturėjo įgaliojimų disponuoti šiomis cigaretėmis, taigi nebuvo ir įgijėjas, kaip tai suprantama pagal Austrijos nacionalinę teisę. Be to, jis minėtų cigarečių nepateikė Austrijos rinkai (12–15 punktai).

Ginčui pasiekus apeliacinės instancijos teismą, šis nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu išaiškinti, ar Direktyvos 92/12 7 straipsnio 1 ir 2 dalis ir 9 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad tuo atveju, kai akcizais apmokestinamos prekės, neteisėtai įvežtos į valstybės narės

² 1992 m. vasario 25 d. Tarybos direktyva 92/12/EEB dėl bendros tvarkos, susijusios su akcizais apmokestinamais produktais ir jų laikymu, judėjimu ir kontrole, iš dalies pakeistos 1992 m. gruodžio 14 d. Tarybos direktyva 92/108/EEB.

teritoriją, nenaudojant šios direktyvos 7 straipsnio 4 dalyje numatyto lydimojo dokumento, gabenamos į kitą valstybę narę, kurios teritorijoje kompetentingos institucijos aptinka šias prekes, tranzito valstybės narės taip pat turi teisę rinkti akcizo mokesį iš tas prekes gabenusio sunkvežimio vairuotojo už tai, kad laikė minėtas prekes komerciniais tikslais jų teritorijoje (19 punktas).

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pirmiausia priminė, kad Direktyvos 92/12 7 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta bendra taisyklė, jog akcizais apmokestinamas produktas, išleistas vartoti vienoje valstybėje narėje ir laikomas komerciniais tikslais kitoje valstybėje narėje, apmokestinamas pastarojoje valstybėje. Taigi vieta, kur atsiranda prievolė mokėti mokesį, yra produkto paskirties valstybė narė, o ne valstybė narė, kurioje produktas buvo išleistas vartoti (21 punktas). Be to, aiškinimą, kad akcizas renkamas iš esmės tik vienoje valstybėje narėje, būtent toje, kuriai skirtas atitinkamas produktas ir kur jis bus vartojamas, patvirtina Direktyvos 92/12 22 straipsnis, kuriame, esant tam tikroms sąlygoms, numatytas kitoje valstybėje narėje sumokėto akcizo mokesčio grąžinimas (22 punktas).

Teisingumo Teismas taip pat nurodė, kad tuo atveju, kai neteisėtai į Sąjungos teritoriją įvežti produktai, kaip antai prekės pagrindinėje byloje, laikomi komerciniais tikslais, iš tarpusavyje siejamų minėtos direktyvos 6 straipsnio 1 dalies ir 7 straipsnio 1 dalies nuostatų matyti, kad valstybės narės, kurioje šie produktai buvo aptikti, kompetentingos institucijos yra kompetentingos išieškoti akcizą. Pagrindinėje byloje tai buvo Jungtinės Karalystės institucijos (24 punktas). Tačiau tik tuo atveju, kai nagrinėjami produktai nelaikomi komerciniais tikslais, valstybė narė, iš kurios jie buvo išgabenti, pagal Direktyvos 92/12 6 straipsnį lieka kompetentinga išieškoti akcizo mokesį net ir tuo atveju, jei neteisėtai įvežtas prekes tik vėliau aptiko kitos valstybės narės institucijos (25 punktas).

Dėl tranzito valstybės narės kompetentingų institucijų teisės išieškoti akcizą už neteisėtai įvežtas ir per jos teritoriją gabentas prekes, kai šios prekės sulaikomos kitoje valstybėje narėje

Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas konstatavo, kad, tranzito valstybės narės, kaip ir valstybė narė, iš kurios produktai buvo išgabenti, neturi teisės išieškoti akcizo, kai tokius produktus aptinka kitos valstybės narės, kurios teritorijoje jie laikomi komerciniais tikslais, institucijos (26 punktas). Iš tiesų negali būti pagrįstai teigiama, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas ketino teikti pirmenybę piktnaudžiavimo ir sukčiavimo prevencijai ir bendrai leisti visoms tranzito valstybėms narėms neteisėto akcizais apmokestinamų produktų gabenimo atveju apmokestinti akcizu (27 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendė:

Direktyvos 92/12 7 straipsnio 1 ir 2 dalis ir 9 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad tuo atveju, kai akcizais apmokestinamos prekės, neteisėtai įvežtos į valstybės narės teritoriją, nenaudojant minėtos direktyvos 7 straipsnio 4 dalyje numatyto lydimojo dokumento, gabenamos į kitą valstybę narę, kurios teritorijoje kompetentingos institucijos aptinka šias prekes, tranzito valstybės narės neturi teisės rinkti akcizo mokesčio ir iš tas prekes gabenusio sunkvežimio vairuotojo už tai, kad laikė minėtas prekes komerciniais tikslais jų teritorijoje.

[Prieiga internete](#)

2015 m. balandžio 23 d. prejudicinis sprendimas byloje *GST – Sarviz AG Germania prieš Direktor na Direksia „Obzhalvane i danachno-osiguritelna praktika“ Plovdiv pri Tsentralno upravlenie na Natsionalnata agentsia za prihodite* (C-111/14)

Terminai: Bendra pridėtinės vertės mokesčio (toliau – ir PVM) sistema – PVM direktyva³ – Mokesčių neutralumo principas – Asmuo, turintis mokėti PVM – Paslaugų gavėjas per klaidą sumokėtas PVM – Paslaugų teikėjo apmokestinimas PVM – Atsisakymas grąžinti PVM paslaugų teikėjui.

³ 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos, iš dalies pakeista 2010 m. gruodžio 7 d. Tarybos direktyva 2010/88/ES

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi:

9. Mokestiniai ginčai; 9.3. Pridėtinės vertės mokestis; 9.3.3. Pridėtinės vertės mokesčio tarifas; 9.3.5. Pridėtinės vertės mokesčio atskaita.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Pagrindinėje byloje buvo nagrinėjamas *GST – Sarviz AG Germania* (toliau – GST) ir mokesčių administratoriaus ginčas dėl pastarojo atsisakymo grąžinti PVM bendrovei GST. Byloje nustatyta, kad nuo 2010 m. vasario 15 d. iki 2010 m. gruodžio 29 d. Vokietijoje įsteigta bendrovė GST teikė technines ir konsultavimo paslaugas Bulgarijoje įsteigta bendrovei *GST Skafolding Bulgaria EOOD* (toliau – *GST Bulgaria*). Kadangi *GST Bulgaria* manė, kad GST minėtu laikotarpiu teikdama paslaugas neturėjo nuolatinio padalinio Bulgarijos teritorijoje, ji už šias paslaugas sumokėjo PVM. 2012 m. kovo 12 d. sprendimu dėl mokesčių perskaičiavimo Bulgarijos mokesčių administratorius konstatavo, kad GST laikotarpiu, kai teikė paslaugas bendrovei *GST Bulgaria*, turėjo nuolatinį padalinį ir kad šios GST paslaugos buvo apmokestintos PVM, ji iki 2010 m. vasario 15 d. turėjo pateikti prašymą įregistruoti ją kaip PVM mokėtoją. Todėl šis administratorius konstatavo, kad minėta bendrovė už paslaugas, teiktas nuo 2010 m. vasario 15 d. iki 2010 m. gruodžio 29 d., turėjo sumokėti PVM ir palūkanas. 2012 m. kovo 26 d. GST sumokėjo mokesčių administratoriaus reikalautą sumą, o 2012 m. rugsėjo 5 d. pateikė prašymą įskaityti arba grąžinti sumokėtą mokestį. Tačiau mokesčių administratorius atsisakė grąžinti PVM motyvuodamas tuo, kad šiuo atveju nebuvo įvykdyti teisiniai PVM grąžinimo reikalavimai. Anot jo, kadangi sprendimas dėl mokesčių perskaičiavimo yra galiojantis administracinis aktas ir nėra įsigaliojusio teismo sprendimo ar galutinio administracinio akto, kaip tai suprantama pagal nacionalinę teisę, negalima laikyti, kad mokestis sumokėtas netinkamai ir turi būti grąžintas (12–14 punktai).

Ginčui pasiekus teismą, šis nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui klausimą, ar PVM direktyvos 193 straipsnis⁴ turi būti aiškinamas taip, kad PVM turi mokėti tik arba paslaugas teikiantis apmokestinamasis asmuo, arba šių paslaugų gavėjas, kai paslaugos teikiamos iš nuolatinio padalinio, esančio valstybėje narėje, kurioje turi būti mokamas PVM (20 punktas).

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas priminė, kad pagal PVM direktyvą iš principo tik paslaugų teikėjas turi mokėti PVM, išskyrus atvejus, kai jis nėra įsteigtas valstybėje narėje, kurioje turi būti mokamas PVM, ir kai ši valstybė yra numaciusi, kad prievolė sumokėti PVM tenka asmeniui, kuriam paslaugos teikiamos (22 punktas). Kadangi pagrindinėje byloje buvo nustatyta, jog paslaugų teikėja GST turėjo nuolatinį padalinį Bulgarijoje, iš kurio buvo teikiamos techninės ir konsultavimo paslaugos bendrovei *GST Bulgaria*. prejudiciniame sprendime buvo konstatuota, kad pagal PVM direktyvą tik paslaugų teikėjas, kaip antai GST, Bulgarijos mokesčių administratoriui turėjo sumokėti PVM, mokėtiną už paslaugas, kurias jis teikė Bulgarijoje (23, 24 punktai).

Dėl paslaugos teikėjo pareigos sumokėti PVM į valstybės biudžetą, kai šį PVM per klaidą sumokėjo paslaugos gavėjas

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs nacionalinis teismas taip pat siekė išsiaiškinti, ar PVM direktyvos 194 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo valstybės narės mokesčių administratoriui leidžiama asmeniu, turinčiu mokėti PVM, laikyti paslaugų, teikiamų iš paslaugų teikėjo nuolatinio padalinio, gavėją, kai tiek šių paslaugų teikėjas, tiek jų gavėjas yra įsteigti tos pačios valstybės narės teritorijoje, net jeigu šis gavėjas jau yra sumokėjęs PVM remdamasis klaidinga prielaida, kad minėtas teikėjas neturėjo nuolatinio padalinio toje valstybėje (26 punktas).

Pagal PVM direktyvos 194 straipsnį valstybės narės gali taikyti atvirkštinio apmokestinimo mechanizmą tik tuo atveju, kai paslaugų teikėjas nėra įsteigtas valstybėje narėje, kurioje turi būti mokamas PVM. Tai, pasak Teisingumo Teismo, reiškia, kad tuo atveju, kai paslaugos buvo suteiktos iš paslaugų teikėjo

⁴ Remiantis PVM direktyvos 193 straipsniu, PVM turi mokėti apmokestinamasis asmuo, vykdamas apmokestinamą paslaugų teikimą, išskyrus šios direktyvos, be kita ko, 194 straipsnyje nurodytus atvejus, kai PVM turi mokėti kitas asmuo. Minėtame 194 straipsnyje nurodyta, kad kai apmokestinamą paslaugų teikimą vykdo apmokestinamasis asmuo, kuris nėra įsteigęs valstybėje narėje, kurioje turi būti mokamas PVM, valstybės narės gali numatyti, kad prievolė sumokėti PVM tenka asmeniui, kuriam paslaugos teikiamos.

nuolatinio padalinio, esančio valstybės narės, kurioje turi būti mokamas PVM, teritorijoje, negalima daryti išvados, kad PVM turi mokėti tokių paslaugų gavėjas (27, 28 punktai). Aplinkybė, kad šių paslaugų gavėjas sumokėjo PVM remdamasis klaidinga prielaida, jog paslaugų teikėjas neturėjo nuolatinio padalinio, kaip jis suprantamas pagal PVM direktyvą, negali leisti mokesčių administratoriui nukrypti nuo šios taisyklės ir laikyti, kad PVM turi sumokėti ne paslaugų teikėjas, o jų gavėjas (29 punktas).

Dėl paslaugos teikėjo sumokėto pardavimo PVM grąžinimo, kai PVM per klaidą yra sumokėjęs ir paslaugos pirkėjas, kuris nebeturi galimybės šio PVM susigrąžinti (atskaityti)

Galiausiai nacionalinis teismas siekė išsiaiškinti, ar PVM neutralumo principą reikia aiškinti taip, kad juo draudžiama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią mokesčių administratoriui leidžiama atsisakyti grąžinti paslaugų teikėjui pastarojo sumokėtą PVM, kai buvo atsisakyta pripažinti šių paslaugų gavėjo, kuris taip pat sumokėjo šį mokestį už tas pačias paslaugas, teisę jį atskaityti motyvuojant tuo, kad šis neturėjo atitinkamo mokestinio dokumento, o pagal nacionalinę teisę neleidžiama taisyti mokestinių dokumentų, jei yra priimtas galutinis pranešimas dėl mokesčių perskaičiavimo (31 punktas).

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pirmiausia priminė, kad:

(1) PVM neutralumo principas įgyvendinamas naudojant atskaitos sistemą, kurios tikslas – visiškai atleisti apmokestinamąjį asmenį nuo vykdant bet kokią ekonominę veiklą mokėtino ar sumokėto PVM. Todėl bendra PVM sistema užtikrinamas bet kokios ekonominės veiklos apmokestinimo neutralumas, neatsižvelgiant į šios veiklos tikslus ar rezultata, jeigu pati ši veikla apmokestinama PVM (32 punktas);

(2) siekdamas užtikrinti PVM neutralumą valstybės narės savo vidaus teisės sistemoje privalo numatyti galimybę patikslinti kiekvieną sąskaitoje faktūroje neteisingai nurodytą mokestį, jei sąskaitą faktūrą išrašęs asmuo įrodo, kad jis yra sąžiningas. Tačiau kai sąskaitą faktūrą išrašęs asmuo laiku pašalina bet kokį mokestinių pajamų praradimo pavojų, pagal PVM neutralumo principą reikalaujama, kad sąskaitoje faktūroje neteisingai nurodytą mokestį būtų galima ištaisyti, ir valstybės narės negali nustatyti tokio tikslinimo reikalavimo, kad šią sąskaitą faktūrą išrašęs asmuo būtų sąžiningas. Toks tikslinimas negali priklausyti nuo mokesčių administratoriaus diskrecijos (33 punktas);

(3) priemonės, kurių valstybės narės gali imtis siekdamas užtikrinti teisingą mokesčio surinkimą ir užkirsti kelią sukčiavimui, neturi viršyti to, kas būtina šiems tikslams pasiekti. Todėl jos negali būti naudojamos taip, kad keltų grėsmę PVM neutralumui, kuris yra pagrindinis Sąjungos teisės aktais numatytos bendros PVM sistemos principas (34 punktas).

Kiek tai buvo susiję su pagrindine byla, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą buvo matyti, kad, pirma, remiantis taikytina nacionaline teise, paslaugų teikėjas nebeturėjo galimybės ištaisyti savo išrašytą sąskaitų faktūrą, nes 2012 m. kovo 12 d. mokesčių administratorius priėmė jam skirtą galutinį pranešimą dėl mokesčių perskaičiavimo. Antra, neginčijama, kad šis paslaugų teikėjas 2012 m. kovo 26 d. mokėjimo pavedimu tinkamai sumokėjo PVM, kurio buvo reikalaujama tame pranešime. Be to, kadangi mokesčių administratorius galutinai atsisakė pripažinti šių sąskaitų faktūrų gavėjo teisę į jo sumokėto PVM atskaitą taikant atvirkštinio apmokestinimo mechanizmą, visiškai nekyla su naudojimusi tokia teise susijęs pavojus prarasti mokestinių pajamų (35, 36 punktai). Atitinkamai Teisingumo Teismas sprendė, jog tokiomis aplinkybėmis, kadangi paslaugų teikėjas negali ištaisyti minėtų sąskaitų faktūrų, taigi ir reikalauti, kad šių paslaugų gavėjas sumokėtų PVM, aplinkybė, kad mokesčių administratorius atsisako grąžinti jam šį PVM, lemia tai, kad jis yra apmokestinamas šiuo mokesčiu, todėl tai prieštarauja PVM neutralumo principui (37 punktas). Tačiau kitaip būtų tuo atveju, jei paslaugų teikėjas, tinkamai sumokėjęs PVM, kurio iš jo buvo reikalaujama galutiniame pranešime dėl mokesčių perskaičiavimo, pagal nacionalinės teisės aktus būtų galėjęs ištaisyti išrašytas sąskaitas faktūras ir susigrąžinti šį PVM iš paslaugų gavėjo, kuris mokesčių administratoriaus būtų paprašęs atskaityti šį mokestį (38 punktas). Be to, nebuvimas galimybės ištaisyti mokestinius dokumentus pagrindinės bylos aplinkybėmis, kai pavojus prarasti mokestinių pajamų yra galutinai pašalintas, nėra būtinas siekiant užtikrinti PVM surinkimą ir užkirsti kelią sukčiavimui (39 punktas). Galiausiai Teisingumo Teismas taip pat priminė, kad pagal bendros PVM sistemos principą prekės ir paslaugos apmokestinamos bendru vartojimo mokesčiu, kuris yra proporcingas prekių ir paslaugų kainai, todėl mokesčių administratorius negali gauti didesnės PVM sumos nei taip apskaičiuotoji (40 punktas).

Pasak Teisingumo Teismo, pagrindinės bylos aplinkybėmis, atsisakius grąžinti PVM paslaugų teikėjui, šio mokesčio našta tenka tiek paslaugų teikėjui, tiek jų gavėjui, o tai reiškia, kad mokesčių administratorius gauna didesnę PVM sumą nei ta, kurią paslaugų teikėjas paprastai turėtų gauti iš jų gavėjo, jei galėtų

ištaisyti išrašytas sąskaitas faktūras, nes šis mokesčių administratorius PVM gavo du kartus: pirma, iš paslaugų gavėjo ir, antra, iš šių paslaugų teikėjo (41 punktą).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendė:

PVM direktyvos 193 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad PVM turi mokėti tik paslaugas teikiantis apmokestinamasis asmuo, kai paslaugos teikiamos iš nuolatinio padalinio, esančio valstybėje narėje, kurioje turi būti mokamas šis mokestis.

PVM direktyvos 194 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad juo valstybės narės mokesčių administratoriui neleidžiama asmeniu, turinčiu mokėti PVM, laikyti paslaugų, teikiamų iš paslaugų teikėjo nuolatinio padalinio, gavėjo, kai tiek šių paslaugų teikėjas, tiek jų gavėjas yra įsteigti tos pačios valstybės narės teritorijoje, net jeigu šis gavėjas jau yra sumokėjęs šį mokestį remdamasis klaidinga prielaida, kad minėtas teikėjas neturėjo nuolatinio padalinio toje valstybėje.

PVM neutralumo principas turi būti aiškinamas taip, kad juo draudžiama nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią mokesčių administratoriui leidžiama atsisakyti grąžinti paslaugų teikėjui pastarojo sumokėtą PVM, kai buvo atsisakyta pripažinti šių paslaugų gavėjo, kuris taip pat sumokėjo šį mokestį už tas pačias paslaugas, teisę jį atskaityti motyvuojant tuo, kad šis neturėjo atitinkamo mokestinio dokumento, o pagal nacionalinę teisę neleidžiama taisyti mokestinių dokumentų, jei yra priimtas galutinis pranešimas dėl mokesčių perskaičiavimo.

[Prieiga internete](#)

**2015 m. balandžio 16 d. prejudicinis sprendimas
byloje *Minister Finansów prieš Wojskowa Agencja Mieszkaniowa w Warszawie*,
(C-42/14)**

Terminai: Apmokestinimas – Bendra PVM sistema – Nekilnojamojo turto nuoma – Elektros energijos, šilumos ir vandens tiekimas bei šiukšlių išvežimas – Nuomotojo ir šių prekių tiekėjų ir paslaugų teikėjų sutartys – Nuomininkui atlikti prekių tiekimai ar paslaugų teikimai, laikomi atliktais nuomotojo – Su nuoma susiję mokesčiai – Apmokestinamosios vertės nustatymas – Galimybė įtraukti su nuoma susijusius mokesčius į nuomos paslaugų apmokestinamąją vertę – Sandoris, kurį sudaro vienas teikimas ar keli savarankiški prekių tiekimai ar paslaugų teikimai.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi:
9. Mokestiniai ginčai; 9.3. Pridėtinės vertės mokestis; 9.3.1. Pridėtinės vertės mokesčio objektas.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Pagrindinėje byloje buvo nagrinėjamas finansų ministro ir Kariuomenės nekilnojamojo turto agentūros Varšuvoje ginčas dėl pateikto individualaus išaiškinimo, kuriuo atmetamas agentūros nuomojant nekilnojamąjį turtą tiektooms prekėms ir teiktoms paslaugoms taikytas PVM apskaičiavimo ir taikymo būdas. Byloje nustatyta, kad minėta agentūra yra viešasis asmuo, be kita ko, nuomojantis jai patikėtą valstybės nekilnojamąjį turtą. Vykdydama šią veiklą ji sąskaitose faktūrose nurodo prekių tiekimus ar paslaugų teikimus, apimančius, pirma, kai kurias komunalines paslaugas, t. y. elektros energijos, šilumos ir vandens tiekimą, ir, antra, šiukšlių išvežimą, perkeldama nuomininkams išlaidas, kurias ji patyrė pirkdama šias prekes ir paslaugas iš trečiųjų tiekėjų ar teikėjų. Dėl komunalinių paslaugų agentūra nuomininkams išrašytose sąskaitose faktūrose nurodydavo avansą, kurio suma nustatyta nuomos sutartyje pagal kiekvienai komunalinei paslaugai taikomą mokesčio tarifą, pasibaigus metams ji koreguodavo sąskaitas pagal realiai nuomininko suvartotą elektros energiją, šilumą ir vandenį. Kadangi nuo 2011 m. sausio 1 d. padidėjo PVM tarifas, agentūra svarstė, kokį tarifą taikyti po šios datos išrašytose sąskaitose faktūrose nurodytoms sumoms siekiant išsireikalauti nuomininkų mokėtiną likutį ar koreguoti permoką. Šiuo tikslu ji kreipėsi į finansų ministrą prašydama individualaus išaiškinimo, nurodžiusi, koks, jos nuomone, turi būti taikomas tarifas. Individualiame išaiškiniame finansų ministras išdėstė, kad agentūros nurodytas PVM skaičiavimo būdas buvo neteisingas ir pažymėjo, kad komunalinių paslaugų teikimas ir šiukšlių išvežimas yra visumos, kuri sudaro vieną teikimą, t. y. nuomos paslaugą, dalis. Todėl šiuos kelis prekių tiekimus ar paslaugų

teikimus reikėjo įtraukti į šios paslaugos, kuri yra pagrindinis teikimas, apmokestinamąją vertę ir jiems taikyti vieną mokesčio tarifą, t. y. tą, kuris taikomas šiai paslaugai (11–13 punktai).

Ginčui dėl šio išaiškinimo pasiekus apeliacinės instancijos teismą, šis nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą prašydamas, be kita ko, išaiškinti, ar PVM direktyvą reikia aiškinti taip, kad nekilnojamojo turto nuoma ir kartu tiekiamas vanduo, elektros energija ir šiluma bei teikiamos šiukšlių išvežimo paslaugos turi būti laikomos vienu teikimu ar keliais atskirais ir savarankiškais teikimais ar teikimais, kuriuos PVM atžvilgiu reikia vertinti atskirai (29 punktas).

DĖL nekilnojamojo turto nuomos ir elektros, vandens bei komunalinių paslaugų teikimo vertinimo kaip vieno sandorio apmokestinimo PVM tikslais

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pirmiausia priminė, kad PVM tikslais kiekvienas teikimas ar teikimas paprastai turi būti laikomas atskiru bei savarankišku, kaip tai matyti iš PVM direktyvos 1 straipsnio 2 dalies antros pastraipos (30 punktas). Tačiau tam tikromis aplinkybėmis keli formaliai atskiri tiekimai ar teikimai, kurie gali būti vykdomi atskirai ir todėl atskirai apmokestinami arba neapmokestinami, turi būti laikomi vienu sandoriu, kai jie nėra savarankiški. Vienu sandoriu, be kita ko, laikoma, kai dvi ar daugiau dalių ar veiksmų, kuriuos atlieka apmokestinamasis asmuo, yra taip glaudžiai susiję, jog objektyviai sudaro vieną ekonomiškai neskaidomą teikimą, kurio padalijimas būtų dirbtinis. Taip yra ir tuo atveju, kai viena ar kelios dalys turi būti laikomos sudarančiomis pagrindinį teikimą ar teikimą, o kita dalis ar dalys, atvirkščiai, turi būti laikomos vienu ar keliais šalutiniais teikimais ar teikimais, kuriems taikoma pagrindinio teikimo ar teikimo mokesstinė schema. Visų pirma, teikimas ar teikimas turi būti laikomas papildančiu pagrindinį teikimą ar teikimą, jei klientams jis pats yra ne tikslas, o priemonė geriausiomis sąlygomis naudotis tiekėjo ar teikėjo pagrindiniu teikimu ar teikimu (30 punktas). Siekiant nustatyti, ar atlikti tiekimai ar teikimai yra keli savarankiški tiekimai ar teikimai, ar vienas teikimas ar teikimas, reikia išnagrinėti atitinkamo sandorio būdingas sudedamąsias dalis (32 punktas).

Kiek tai susiję su būsto nuoma, Teisingumo Teismas nurodė, kad reikia atsižvelgti į šias aplinkybes, kad būtų galima atskirti du pagrindinius atvejus:

pirma, jei nuomininkas turi galimybę pasirinkti tiekėjus ar teikėjus ir (ar) šių nagrinėjamų prekių ar paslaugų naudojimo būdą, su šiomis prekėmis ar paslaugomis susijęs teikimas ar teikimas iš esmės galėtų būti laikomas atskiru nuo nuomos. Konkrečiai kalbant, jei nuomininkas gali nuspręsti dėl savo vandens, elektros energijos ir šilumos suvartojimo, kurį jis gali patikrinti įrengus individualius skaitiklius, o sąskaitos faktūros gali būti išrašomos pagal suvartojimą, su šiomis prekėmis ir paslaugomis susijęs teikimas ar teikimas iš esmės gali būti laikomas atskiru nuo nuomos. Dėl paslaugų, kaip antai bendrosios nuosavybės pastatų bendrų patalpų valymas, pažymėtina, kad jas reikia laikyti atskiromis nuo nuomos, jei jas gali organizuoti kiekvienas nuomininkas individualiai ar nuomininkai bendrai ir bet kuriuo atveju nuomininkui išrašytose sąskaitose faktūrose šių prekių teikimas ar paslaugų teikimas nurodomas atskirai nuo nuomos (39 punktas). Tuo atveju, vien aplinkybė, kad dėl nesumokėtų su nuoma susijusių mokesčių nuomotojas gali nutraukti nuomos sutartį, nekliudo teikimų, su kuriais susiję šie mokesčiai, laikyti atskirais nuo nuomos teikimais (40 punktas). Be to, aplinkybė, kad nuomininkas gali pasirinkti šių paslaugų teikėją ar prekių teikėją, savaime nėra lemiamas kriterijus, nes galimybė, kad vieno teikimo ar teikimo dalis kitomis aplinkybėmis galėtų būti teikiama atskirai, būdinga vieno sudėtinio sandorio sampratai (41 punktas);

antra, jei nuomai siūlomas pastatas objektyviai ekonominiu požiūriu sudaro visumą su papildomais prekių teikimais ar paslaugų teikimais, pastarieji gali būti laikomi sudarančiais vieną teikimą su nuoma. Taip, be kita ko, gali būti, kai nuomojami veiklai parengti biurai su komunalinėmis paslaugomis ir kai kuriais kitais paslaugų teikimais ar prekių teikimais, ir esant nekilnojamojo turto trumpalaikiai nuomai, visų pirma, atostogoms ar dėl profesinių priežasčių, kuri siūloma kartu su šiais prekių teikimais ar paslaugų teikimais, jų negalint atskirti (42 punktas). Be to, jei pats nuomotojas negali laisvai ir savarankiškai, be kita ko, ir nuo kitų nuomotojų, pasirinkti prekių tiekėjų ar paslaugų teikėjų ir kartu su nuoma tiekiamų prekių ar teikiamų paslaugų naudojimo būdo, nagrinėjami prekių tiekimai ar paslaugų teikimai paprastai yra neatskiriami nuo nuomos ir taip pat gali būti laikomi visuma, todėl vienu teikimu su nuoma. Būtent taip yra, kai nuomotojas, bendrosios nuosavybės pastato dalies savininkas, turi naudotis visų bendrasavininkų pasirinktų tiekėjų prekėmis ar teikėjų paslaugomis ir mokėti procentinę dalį bendrų mokesčių, susijusių su šiais prekių teikimais ar paslaugų teikimas, kurią jis vėliau perkelia nuomininkui (43 punktas). Šiuo antruoju atveju

atskirai vertinant nuomos paslaugos teikimą, kiek tai susiję su apmokestinimu PVM, būtų dirbtinai išskaidomas vienas ekonominis sandoris (44 punktas).

Taigi, kaip sprendė Teisingumo Teismas, tokiu atveju, kaip nagrinėtas pagrindinėje byloje, kuris susijęs su daugelio nekilnojamojo turto objektų, skirtų įvairiam naudojimui – nuo angaro iki gyvenamųjų patalpų –, nuoma, kiekvienu nuomos atveju svarbu patikrinti, ar, kiek tai susiję su komunalinėmis paslaugomis, nuomininkas gali laisvai spręsti dėl norimo suvartojimo kiekio. Šiuo klausimu individualių skaitiklių buvimas ir sąskaitų faktūrų išrašymas pagal suvartotas prekes yra svarbus rodiklis, kad komunalinių paslaugų teikimas turi būti laikomas atskiru nuo nuomos. Dėl šiukšlių išvežimo, jei nuomininkas gali pasirinkti teikėją ar gali sudaryti sutartį tiesiogiai su juo, net jei dėl paprastumo jis nesinaudoja šia teise rinktis ar šia galimybe, bet gauna paslaugas iš nuomotojo pasirinkto ūkio subjekto pagal šių dviejų asmenų sudarytą sutartį, ši aplinkybė yra nuoroda, palanki atskiro nuo nuomos teikimo egzistavimui. Be to, jei už šiukšlių išvežimą mokėtina suma ir už nuomą mokėtina suma sąskaitoje faktūroje nurodomos atskirai, reikia laikyti, kad nuomotojas neatlieka vieno teikimo, kuris apimtų nuomą ir šios paslaugos teikimą (45 punktas). Bet kuriuo atveju nacionalinis teismas turi atlikti būtinus vertinimus atsižvelgdamas į visas nuomos ir su ja susijusių tiekimų ar teikimų aplinkybes ir ypač į pačios sutarties turinį (46 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendė:

PVM direktyvą reikia aiškinti taip, kad nekilnojamojo turto nuoma ir kartu tiekiamas vanduo, elektros energija ir šiluma bei teikiamos šiukšlių išvežimo paslaugos iš esmės laikomos keliais atskirais ir savarankiškais prekių tiekimais ar paslaugų teikimais, kuriuos PVM atžvilgiu reikia vertinti atskirai, nebent sandorio sudėtinės dalys, įskaitant atskleidžiančias sutarties sudarymo ekonominę priežastį, yra taip glaudžiai susijusios, jog objektyviai sudaro vieną ekonomiškai neskaidomą teikimą, kurio padalijimas būtų dirbtinis. Nacionalinis teismas turi atlikti būtinus vertinimus atsižvelgdamas į visas nuomos ir su ja susijusių tiekimų ar teikimų aplinkybes ir ypač į pačios sutarties turinį.

[Prieiga internete](#)

SVEIKATOS APSAUGA

2015 m. balandžio 29 d. prejudicinis sprendimas

**byloje *Geoffrey Léger* prieš *Ministre des Affaires sociales, de la Santé et des Droits des femmes, Établissement français du sang*
(C-528/13)**

Terminai: Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Visuomenės sveikata – Direktyva 2004/33/EB – Kraujo ir kraujo komponentų techniniai reikalavimai – Kraujo donorystė – Donorų tinkamumo kriterijai – Nuolatinio draudimo arba laikino atidėjimo kriterijai – Asmenys, dėl kurių seksualinio elgesio kyla didelė rizika per kraują užsikrėsti sunkiomis infekcinėmis ligomis – Vyras, turėjęs lytinių santykių su vyru – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 21 straipsnio 1 dalis ir 52 straipsnio 1 dalis – Lytinė orientacija – Diskriminacija – Pateisinimas – Proporcingumas.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi:
5. Sveikatos apsauga.

Teisingumo Teismas konstatavo:

2009 m. balandžio 29 d. Mece (Prancūzija) *Établissement français du sang* (Prancūzijos kraujo įstaiga) gydytojas atsisakė paimti kraujo, kurį norėjo duoti G. Léger, motyvuodamas tuo, kad šis turėjo lytinių santykių su vyru ir pagal Prancūzijos teisę tokių santykių turėjusiems vyrams taikomas nuolatinis kraujo donorystės draudimas. G. Léger užginčijo šį sprendimą, todėl *tribunal administratif de Strasbourg* (Strasbūro administracinis teismas) (Prancūzija) klausė Teisingumo Teismo, ar šis nuolatinis draudimas suderinamas su 2004 m. kovo 22 d. Komisijos direktyva 2004/33/EB, įgyvendinanti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/98/EB dėl tam tikrų kraujo ir kraujo komponentų techninių reikalavimų (OL L 91, p. 25; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 8 t., p. 272). Pagal šią direktyvą asmenims, dėl kurių

seksualinio elgesio kyla didelė rizika jiems užsikrėsti sunkiomis infekcinėmis ligomis, kuriomis gali būti užkrečiama per kraują, taikomas nuolatinis kraujo donorystės draudimas (24–29 punktai).

Dėl donorių tinkamumo kriterijų, susijusių su asmens seksualiniu elgesiu

Teisingumo Teismas visų pirma konstatavo, kad *tribunal administratif de Strasbourg* turės nustatyti, ar vyro, turėjusio lytinių santykių su vyru, atveju Prancūzijoje yra didelė rizika užsikrėsti sunkiomis infekcinėmis ligomis, kuriomis gali būti užkrečiama per kraują. Atlikdamas šį vertinimą *tribunal administratif de Strasbourg* turės atsižvelgti į epidemiologinę situaciją Prancūzijoje, kuri, Prancūzijos vyriausybės ir Komisijos teigimu, yra specifinio pobūdžio. Šiuo aspektu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad remiantis jam pateiktais duomenimis beveik visi užsikrėtimo ŽIV atvejai laikotarpiu nuo 2003 m. iki 2008 m. kilo dėl lytinių santykių ir pusė naujų užsikrėtimo atvejų susiję su vyrais, turėjusiais lytinių santykių su vyrais. Tuo pačiu laikotarpiu šie vyrai sudarė žmonių grupę, kuriai labiausiai būdingas užsikrėtimas ŽIV ir kurios sergamumo santykis yra 200 kartų didesnis nei heteroseksualių Prancūzijos gyventojų sergamumo santykis (42 punktas). Galiausiai, būtent Prancūzijoje iš visų Europos ir Vidurinės Azijos valstybių ŽIV paplitimas vyrų, turėjusių lytinių santykių su vyrais, grupėje yra didžiausias (43 punktas). Taigi *tribunal administratif de Strasbourg* turės patikrinti, ar atsižvelgiant į dabartinės medicinos, mokslo ir epidemiologines žinias šie duomenys yra patikimi ir vis dar reikšmingi (44 punktas).

Net jeigu *tribunal administratif de Strasbourg* nuspręstų, kad Prancūzijoje vyrams, turintiems lytinių santykių su vyrais, kyla didelė rizika užsikrėsti tokiais ligomis kaip ŽIV, kyla klausimas, ar nuolatinė kontraindikacija kraujo donorystei suderinama su Sąjungos pagrindinėmis teisėmis ir, be kita ko, nediskriminavimo dėl seksualinės orientacijos principu (45 punktas). Atsižvelgdamas į tai, jog Prancūzijos teisės aktuose gali būti įtvirtinta homoseksualių vyrų diskriminacija dėl seksualinės orientacijos, Teisingumo Teismas priminė, kad bet koks Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos pripažintų teisių ir laisvių įgyvendinimo apribojimas galimas tik tuo atveju, kai jis būtinas ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendrus interesus arba reikalingas kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti (58 punktas). Šiuo aspektu Teisingumo Teismas nusprendė, kad Prancūzijos teisės aktuose numatytu draudimu padedama kuo labiau sumažinti infekcinės ligos perdavimo recipientams riziką, taigi ir siekti bendro tikslo užtikrinti aukštą žmonių sveikatos apsaugos lygį (57 punktas). Tokioje byloje kaip pagrindinė šio principo paisoma, tik jeigu aukšto recipientų sveikatos apsaugos lygio negalima užtikrinti veiksmingais ŽIV nustatymo būdais, kurie būtų mažiau ribojantys negu nuolatinis kraujo donorystės draudimas visai vyrų, turėjusių lytinių santykių su vyrais, grupei (59 punktas). Negalima atmesti, kad ŽIV gali būti nustatytas veiksmingais būdais, kuriais gali būti užtikrintas aukštas recipientų sveikatos apsaugos lygis (60 punktas). Nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į tai, kad tyrimai turi būti atliekami taikant naujausius mokslo ir technikos metodus, turės patikrinti, ar egzistuoja tokių būdų (63 punktas). Jeigu nėra tokių būdų, *tribunal administratif de Strasbourg* turės patikrinti, ar nėra mažiau ribojančių metodų nei nuolatinis kraujo donorystės draudimas siekiant užtikrinti aukštą recipientų sveikatos apsaugos lygį ir, be kita ko, ar klausimynas ir asmeninis pokalbis su kvalifikuotu gydytoju gali leisti tiksliau išsiaiškinti riziką keliantį seksualinį elgesį (66 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendė:

2004 m. kovo 22 d. Komisijos direktyvos 2004/33/EB, įgyvendinančios Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/98/EB dėl tam tikrų kraujo ir kraujo komponentų techninių reikalavimų, III priedo 2.1 punktas turi būti aiškinamas taip, kad šioje nuostatoje numatytas nuolatinio kraujo donorystės draudimo kriterijus, susijęs su seksualiniu elgesiu, apima atvejį, kai valstybė narė, atsižvelgdama į susiklosčiusią padėtį, numato nuolatinę kraujo donorystės kontraindikaciją vyrams, turėjusiems lytinių santykių su vyrais, jeigu, remiantis dabartinėmis medicinos, mokslo ir epidemiologijos žiniomis ir duomenimis nustatoma, kad dėl tokio seksualinio elgesio kyla didelė rizika šiems asmenims per kraują užsikrėsti sunkiomis infekcinėmis ligomis ir kad, paisant proporcingumo principo, nėra veiksmingų šių infekcinių ligų nustatymo būdų arba, nesant tokių būdų, mažiau ribojančių metodų nei tokia kontraindikacija, skirta aukštam recipientų sveikatos apsaugos lygiui užtikrinti. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas turi patikrinti, ar atitinkamoje valstybėje narėje šios sąlygos yra įvykdytos.

[Prieiga internete](#)

SOCIALINĖ POLITIKA**2015 m. balandžio 14 d. didžiosios kolegijos prejudicinis sprendimas
byloje Lourdes Cachaldora Fernández prieš Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), Tesorería
General de la Seguridad Social (TGSS)
(C-527/13)**

Terminai: Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Darbuotojai vyrai ir moterys – Vienodas požiūris į darbuotojus vyrus ir moteris socialinės apsaugos srityje – Direktyva 79/7/EEB – 4 straipsnis – Direktyva 97/81/EB – Bendrasis susitarimas dėl darbo ne visą darbo dieną, kurį sudarė Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjunga (UNICE), Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centras (CEEP) ir Europos profesinių sąjungų konfederacija (ETUC) – Išmokų apskaičiavimas – Įmokų nemokėjimo laikotarpių įtraukimo sistema – Ne visą darbo dieną dirbantys ir visą darbo dieną dirbantys darbuotojai.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi:
6. Socialinė apsauga.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl, pirma, 1978 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyvos dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo nuoseklaus įgyvendinimo socialinės apsaugos srityje 4 straipsnio ir, antra, 1997 m. birželio 6 d. sudaryto Bendrojo susitarimo dėl darbo ne visą darbo dieną (toliau – Bendrasis susitarimas), esančio 1997 m. gruodžio 15 d. Tarybos direktyvos 97/81/EB dėl Bendrojo susitarimo dėl darbo ne visą darbo dieną, kurį sudarė Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjunga (UNICE), Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centras (CEEP) ir Europos profesinių sąjungų konfederacija (CES), priede, 5 straipsnio 1 dalies a punkto išaiškinimo (1 punktas).

Šis prašymas pateiktas nagrinėjant L. Cachaldora Fernández ginčą su Instituto *Nacional de la Seguridad Social* (Ispanijos Nacionalinis socialinės apsaugos institutas, toliau – INSS) ir *Tesorería General de la Seguridad Social* (Ispanijos Bendrasis socialinės apsaugos fondas, toliau – TGSS) dėl pagrindo, kuriuo remiantis apskaičiuojama nuolatinio visiško invalidumo pensija, nustatymo (2 punktas).

Dėl įmokų nemokėjimo laikotarpių įtraukimo, apskaičiuojant invalidumo pensijas

Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekė išsiaiškinti, ar Direktyvos 79/7 4 straipsnis aiškintinas taip, kad pagal jį draudžiama, atsižvelgiant į nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nurodytą informaciją, tokia nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią numatyta, kad, apskaičiuojant invalidumo pensiją, įmokų nemokėjimo laikotarpiai, prieš kuriems prasidedant buvo dirbama ne visą darbo dieną, įtraukiami į referencinį laikotarpį taikant konkrečiu momentu galiojantį mažiausią įmokų apskaičiavimo pagrindą, sumažintą iki nutrūkusio įmokų mokėjimo ne visą darbo dieną dirbto darbo koeficientu, nors toks sumažinimo koeficientas netaikomas tuo atveju, kai buvo dirbama visą darbo dieną (24 punktas).

Teisingumo Teismas vertino, ar nagrinėtu atveju tokiuose teisės aktuose nebuvo įtvirtinta netiesioginė diskriminacija, atsižvelgęs į tai, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo vertinimas paremtas dviguba prielaida, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinė nuostata skirta ne visą darbo dieną dirbantiems darbuotojams, kurių didžiąją daugumą sudaro darbuotojos moterys (29 punktas).

Šiuo klausimu Teismas konstatavo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinė nuostata taikytina ne visiems ne visą darbo dieną dirbantiems darbuotojams, o tik tiems, kurių įmokų mokėjimas nutrūksta per aštuonerių metų iki datos, kai atsitiko draudžiamasis įvykis, referencinį laikotarpį, jeigu įmokų mokėjimas nutrūksta po laikotarpio, kai dirbta ne visą darbo dieną. Tad bendri statistiniai duomenys, susiję su visais ne visą darbo dieną dirbančiais darbuotojais, nereikšmingi siekiant įrodyti, kad ši nuostata susijusi su daug daugiau moterų nei vyrų (30 punktas). Be to, nors darbuotoja, kaip antai L. Cachaldora Fernández, dėl to, kad jos įmokų mokėjimas nutrūksta iškart po ne visą darbo dieną dirbto laikotarpio, atsiduria nepalankioje padėtyje, neatmestina galimybė, kad tam tikri ne visą darbo dieną dirbę darbuotojai dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamo teisinio reguliavimo gali atsidurti palankioje padėtyje. Iš tikrųjų, tais

atvejais, kai iki profesinio neaktyvumo laikotarpio galiojusioje paskutinėje sutartyje sulygta dėl darbo visą darbo dieną, o per likusį referencinį laikotarpį, galbūt net per visą savo karjerą, darbuotojai dirbo tik ne visą darbo dieną, jie atsidurs palankioje padėtyje, nes gaus didesnę pensiją, palyginti su iš tikrųjų sumokėtomis įmokomis (31 punktą). Šiomis aplinkybėmis, atsižvelgęs į statistinius duomenis, kuriais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas parėmė savo įvertinimus, Teisingumo Teismas nenustatė pagrindo konstatavimui, kad darbuotojų grupė, kuriai pagrindinėje byloje nagrinėjamas nacionalinės teisės aktas daro neigiamą poveikį, sudaryta daugiausia iš ne visą darbo dieną dirbančių darbuotojų ir, konkrečiai kalbant, darbuotojų moterų (32 punktą). Pasak Teismo, atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, negalima konstatuoti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinės teisės nuostata, atsižvelgiant į nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateiktą informaciją, labiausiai nepalanki tam tikrai darbuotojų grupei, nagrinėjamu atveju – ne visą darbo dieną dirbantiems darbuotojams, ypač moterims. Tad ši nuostata negali būti pripažinta kaip netiesioginę diskriminaciją įtvirtinanti priemonė, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 79/7 4 straipsnio 1 dalį (33 punktą).

Pasisakydamas dėl Bendrojo susitarimo reikšmės nagrinėjamu atveju, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad ginčo pensija negali būti pripažinta viena iš darbo sąlygų, kaip jos suprantamos pagal Bendrojo susitarimo 4 straipsnio 1 dalį, todėl nepatenka į šio susitarimo taikymo sritį (38 punktą).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendė:

1. 1978 m. gruodžio 19 d. Tarybos direktyvos 79/7/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo nuoseklaus įgyvendinimo socialinės apsaugos srityje 4 straipsnio 1 dalis aiškintina taip, kad pagal ją nedraudžiama tokia nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią numatyta, jog, apskaičiuojant invalidumo pensiją, įmokų nemokėjimo laikotarpiai, prieš kuriems prasidedant buvo dirbama ne visą darbo dieną, įtraukiami į referencinį laikotarpį taikant konkrečiu momentu galiojantį mažiausią įmokų apskaičiavimo pagrindą, sumažintą iki nutrūkusio įmokų mokėjimo ne visą darbo dieną dirbto darbo koeficientu, nors toks sumažinimo koeficientas netaikomas tuo atveju, kai buvo dirbama visą darbo dieną.

2. 1997 m. birželio 6 d. sudarytas Bendrasis susitarimas dėl darbo ne visą darbo dieną, esantis 1997 m. gruodžio 15 d. Tarybos direktyvos 97/81/EB dėl Bendrojo susitarimo dėl darbo ne visą darbo dieną, kurį sudarė Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjunga (UNICE), Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centras (CEEP) ir Europos profesinių sąjungų konfederacija (CES), iš dalies pakeistos 1998 m. balandžio 7 d. Tarybos direktyva 98/23/EB, priede, aiškintinas taip, kad į jo taikymo sritį nepatenka valstybės narės teisės aktas, pagal kurį, apskaičiuojant invalidumo pensiją, įmokų nemokėjimo laikotarpiai, prieš kuriems prasidedant buvo dirbama ne visą darbo dieną, įtraukiami į referencinį laikotarpį taikant konkrečiu momentu galiojantį mažiausią įmokų apskaičiavimo pagrindą, sumažintą iki nutrūkusio įmokų mokėjimo ne visą darbo dieną dirbto darbo koeficientu, nors toks sumažinimo koeficientas netaikomas tuo atveju, kai buvo dirbama visą darbo dieną.

[Prieiga internete](#)

APLINKA

2015 m. kovo 4 d. prejudicinis sprendimas

byloje *Ministero dell'Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare ir kiti prieš Fipa Group Srl ir kt.* (C-534/13)

Terminai: Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – SESV 191 straipsnio 2 dalis – Direktyva 2004/35/EB – Atsakomybė už aplinkos apsaugą – Nacionalinės teisės normos, nenumatančios administracijai galimybės įpareigoti užterštų sklypų savininkus, kurie neprisidėjo prie šios taršos, įgyvendinti prevencijos ir žalos ištaisymo priemonės ir numatančios tik pareigą padengti administracijos taikytų priemonių išlaidas – Suderinamumas su principu „teršėjas moka“, atsargumo principu, principu, kad reikia imtis prevencijos veiksmy, ir principu, kad žala aplinkai pirmiausia turėtų būti atitaisoma ten, kur yra jos šaltinis.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi:

2.1. Aplinkos apsaugos objektas ir principai.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Sąjungos aplinkos teisės principų, konkrečiai – principo „teršėjas moka“, atsargumo principo, principo, kad reikia imtis prevencinių veiksmų, ir principo, kad žala aplinkai pirmiausia turėtų būti atitaisoma ten, kur yra jos šaltinis, numatytų SESV 191 straipsnio 2 dalyje ir 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) (toliau – Direktyva 2004/35) 13 ir 24 konstatuojamosiose dalyse, 1 straipsnyje ir 8 straipsnio 3 dalyje, išaiškinimo. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant du *Ministero dell’Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare* (Aplinkos, teritorijos apsaugos ir jūros ministerija), *Ministero della Salute* (Sveikatos ministerija) ir *Ispira – Istituto Superiore per la Protezione e la Ricerca Ambientale* (toliau kartu – *Ministero*) ginčus su atitinkamai *Fipa Group Srl* (toliau – *Fipa Group*) ir *Tws Automation Srl* (toliau – *Tws Automation*) ir trečiąjį ginčą tarp dviejų pareiškėjų pagrindinėje byloje ir *Ivan Srl* (toliau – *Ivan*) dėl specialių skubių apsaugos priemonių, susijusių su įvairiomis cheminėmis medžiagomis užterštomis nuosavybės teise priklausančiomis valdomis (1–2 punktai).

Byloje susiklostė šios faktinės aplinkybės: nuo 7-ojo iki 8-ojo dešimtmečio *Farmoplant SpA* ir *Cersam Srl*, dvi pramonės grupės *Montedison SpA* (tapusiai *Edison SpA*) priklausančios bendrovės, eksploatavo insekticidų ir herbicidų gamyklą vienoje iš Toskanoje (Italija) esančios Masos Kararos provincijos savivaldybių. Šios teritorijos sklypai buvo labai užteršti įvairiomis cheminėmis medžiagomis, be kita ko, dichloretanu ir amoniaku, dalyje jų 1995 m. buvo šalinami teršalai. Paaiškėjus, kad šio „teršalų šalinimo“ nepakako, šie sklypai, siekiant juos atkurti, 1998 m. buvo paskelbti Masos Kararos nacionalinės svarbos teritorija (25 punktas). 2006 ir 2008 m. *Tws Automation* ir *Ivan*, dvi pagal privatinę teisę įsteigtos bendrovės, tapo minėtai teritorijai priklausančių kelių sklypų savininkėmis (26 punktas). 2011 m. *Nasco Srl*, pagal privatinę teisę įsteigta bendrovė, kuri vėliau pervadinta *Fipa Group*, susijungė su *LCA Lavorazione Compositi Apuana Srl* ir todėl tapo vieno iš šios teritorijos sklypų savininke (27 punktas). 2007 m. gegužės 18 d. ir 2011 m. rugsėjo 16 d. bei lapkričio 7 d. administraciniais aktais kompetentingos *Ministero* direkcijos nurodė atitinkamai *Tws Automation*, *Ivan* ir *Fipa Group* įgyvendinti specialias „skubias apsaugas“ priemones, kaip jos suprantamos pagal Aplinkos kodeksą, t. y. įrengti hidraulinį surinkimo barjerą, siekiant apsaugoti gruntinius vandenis, ir pateikti sklypo atkūrimo projekto, egzistuojančio nuo 1995 m., pataisas. Šie sprendimai buvo skirti trimis įmonėms kaip „sklypo prižiūrėtojams“ (28 punktas). Motyvuodamos tuo, kad jos nėra nustatytos žalos sukėlėjos, šios bendrovės kreipėsi į *Tribunale amministrativo regionale per la Toscana* (Toskanos regiono administracinis teismas), šis trimis atskirais teismo sprendimais panaikino minėtus aktus dėl to, kad, vadovaudamasi Sąjungos teisės ir nacionalinės aplinkos teisės principu „teršėjas moka“, administracija negali reikalauti iš įmonių, kurios tiesiogiai visiškai neatsakingos už nustatytą teritorijos užteršimą, įgyvendinti nagrinėjamų priemonių (29 punktas). *Ministero* minėtus sprendimus apskundė *Consiglio di Stato* (30 punktas).

Šiomis aplinkybėmis *Consiglio di Stato* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą.

Dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą taikymo, kai neįmanoma nustatyti už sklypo taršą atsakingo subjekto arba pasiekti, kad šis imtųsi žalos ištaisymo priemonių

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekė sužinoti, ar Sąjungos aplinkos politikos principai, kaip antai numatyti SESV 191 straipsnio 2 dalyje ir Direktyvoje 2004/35, visų pirma principas „teršėjas moka“, turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiamos nacionalinės teisės normos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurias tuo atveju, kai neįmanoma nustatyti už sklypo taršą atsakingo subjekto arba pasiekti, kad šis imtųsi žalos ištaisymo priemonių, kompetentingoms institucijoms neleidžiama įpareigoti už taršą neatsakingo sklypo savininko įgyvendinti prevencijos ir žalos ištaisymo priemones, ir tas subjektas privalo tik padengti kompetentingos institucijos taikytų priemonių išlaidas, bet šios negali viršyti tos teritorijos rinkos vertės, nustatytos po to, kai buvo įgyvendintos tokios priemonės (38 punktas).

Teisingumo Teismas pirmiausia pabrėžė, jog, kadangi SESV 191 straipsnio 2 dalis, kurioje įtvirtintas principas „teršėjas moka“, skirta Sąjungos veiksmams, šia nuostata negali remtis privatus asmenys, siekdami, kad nebūtų taikomos tokios, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, nacionalinės teisės normos, susijusios su patenkančia į aplinkos politiką sritimi, kai netaikomas joks pagal SESV 192 straipsnį

priimtas Sąjungos teisės aktas, konkrečiai reglamentuojantis nagrinėjamą situaciją (40 punktas). SESV 191 straipsnio 2 dalimi taip pat negali remtis kompetentingos aplinkos institucijos, siekdamos nustatyti prevencijos ir žalos ištaisymo priemonės tuo atveju, kai nėra nacionalinio teisinio pagrindo (41 punktas).

ESTT taip pat pažymėjo, jog kaip nurodyta Direktyvos 2004/35 2 konstatuojamosios dalies antrame sakinyje, jos pagrindinis principas turėtų būti tai, kad subjektas, kurio veikla sukėlė žalą arba realią tokios žalos grėsmę aplinkai, laikomas finansiškai atsakingu (49 punktas).

Pasisakydamas dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą sąlygų, Teisingumo Teismas nurodė, jog kaip matyti iš Direktyvos 2004/35 4 straipsnio 5 dalies ir 11 straipsnio 2 dalies, siejamų su jos 13 konstatuojamąja dalimi, tam, kad atsakomybės už aplinkos apsaugą mechanizmas veiktų, kompetentinga institucija turi nustatyti priežastinį ryšį tarp vieno ar kelių subjektų, kuriuos galima nustatyti, veiklos ir konkrečios bei apskaičiuojamos žalos aplinkai, kad įpareigotų šį arba šiuos subjektus imtis žalos ištaisymo priemonių, kad ir kokios rūšies būtų nagrinėjama tarša (54 punktas). Teismas priminė, kad pagal Direktyvos 2004/35 8 straipsnio 3 dalies a punktą, siejamą su jos 20 konstatuojamąja dalimi, subjektas neprivalo padengti žalos ištaisymo veiksmų, kurių imtasi taikant šią direktyvą, išlaidų, kai gali įrodyti, kad žala aplinkai kilo dėl trečiųjų asmenų, nepaisant tinkamų apsaugos priemonių, arba dėl viešosios valdžios institucijos įsakymo ar nurodymo (58 punktas). Kai negalima nustatyti priežastinio ryšio tarp žalos aplinkai ir subjekto veiklos, tokiai situacijai taikoma nacionalinė teisė (59 punktas). Šiuo atveju būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patvirtinti, jog atsakovės pagrindinėje byloje neprisidėjo prie nagrinėjamos žalos aplinkai atsiradimo (60 punktas). Teismas pažymėjo, kad Direktyvos 2004/35 16 straipsnyje valstybėms narėms pagal SESV 193 straipsnį numatyta galimybė išlaikyti arba priimti griežtesnes prevencijos ar žalos aplinkai ištaisymo priemonės, ypač susijusias su kitų atsakingų asmenų nustatymu, su sąlyga, kad šios priemonės bus suderinamos su sutartimis (61 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendė:

2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) turi būti aiškinama taip, kad ja nedraudžiamos tokios nacionalinės teisės normos, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurias tuo atveju, kai neįmanoma nustatyti už sklypo taršą atsakingo subjekto arba pasiekti, kad šis imtųsi žalos ištaisymo priemonių, kompetentingoms institucijoms neleidžiama įpareigoti už taršą neatsakingo sklypo savininko įgyvendinti prevencijos ir žalos ištaisymo priemones, ir tas subjektas privalo tik padengti kompetentingos institucijos taikytų priemonių išlaidas; šios išlaidos negali viršyti tos teritorijos rinkos vertės, nustatytos įgyvendinus šias priemones.

[Prieiga internete](#)

2015 m. balandžio 29 d. prejudicinis sprendimas byloje *Bundesrepublik Deutschland* prieš *Nordzucker AG* (C-148/14)

Terminai: Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Aplinka – Direktyva 2003/87/EB – Šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema Sąjungoje – Įsipareigojimo atsisakyti apyvartinių taršos leidimų apimtis – Sankcijos – 16 straipsnio 1 ir 3 dalys.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi:
2.7. Kiti klausimai, kylantys iš aplinkos apsaugos teisinių santykių.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, nustatančios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 96/61/EB, iš dalies pakeistos 2004 m. spalio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/101/EB, (toliau – Direktyva 2003/87) 16 straipsnio 3 ir 4 dalių išaiškinimo. Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant *Bundesrepublik Deutschland*, atstovaujamos *Deutsche Emissionshandelsstelle im Umweltbundesamt* (Vokietijos prekybos apyvartiniais taršos leidimais tarnyba prie Federalinės aplinkos agentūros, toliau – *Emissionshandelsstelle*), ir *Nordzucker AG* (toliau – *Nordzucker*)

ginčą dėl sprendimo, kuriuo pastarajai skirta 106 920 eurų bauda už jai tenkančio įpareigojimo atsisakyti šiltnamio efektą sukeliančių dujų [apyvartinių taršos] leidimų skaičiaus, kurio užtektų padengti praėjusiais metais jos išmestų teršalų kiekį, pažeidimą (1–2 punktai).

Direktyvos 2003/87 16 straipsnio 1 ir 3 dalyse numatyta: „1. Valstybės narės nustato nuobaudų už pagal šią direktyvą priimtų nacionalinių nuostatų pažeidimus taisyklės ir imasi visų priemonių užtikrinti, kad tos taisyklės būtų taikomos. Numatytos nuobaudos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasomosios. <...> 3. Valstybės narės užtikrina, kad kiekvienas operatorius, kuris iki kiekvienų metų balandžio 30 d. neatsisako pakankamo skaičiaus [apyvartinių taršos] leidimų, kurie atitiktų operatoriaus per ankstesnius metus šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją, būtų laikomas turinčiu mokėti baudą už perteklinę šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją. Nustatoma, kad bauda už perteklinę šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją – 100 eurų už kiekvieną anglies dioksido ekvivalentą, išmestą iš to įrenginio, už kurį operatorius neatsisakė [apyvartinių taršos] leidimų. Sumokėjęs baudą už perteklinę šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją, operatorius neatleidžiamas nuo įsipareigojimo atsisakyti [apyvartinių taršos] leidimų skaičiaus, atitinkančio tą perteklinę šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją, kuri susidarytų, jeigu būtų atsisakoma kitų kalendorinių metų [apyvartinių taršos] leidimų.“

Byloje susiklostė šios faktinės aplinkybės: *Nordzucker* iki 2008 m. kovo mėn. eksploatavo cukraus fabriką. Šiame objekte buvo garo generatorius, kuris iš dalies buvo naudojamas susmulkintiems runkeliams džiovinti. Išdžiovinti ir supresuoti runkeliai buvo parduodami kaip gyvulinis maistas (14 punktas). *Bundesministerium für Umwelt* (Federalinė aplinkos ministerija) 2004 m. birželio 17 d. laiške, adresuotame *Verein der Zuckerindustrie* (Cukraus gamintojų asociacija), nurodoma, kad džiovinimo įrenginiai, kaip gamybai būtina sudedamoji cukraus pramonės objekto dalis, nepriklauso šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemai. Tačiau cukraus gamybos arba rafinavimo įrenginiui, kaip šalutiniam įrenginiui eksploatuojamai garo ir elektros energijos gamybos katilinei, apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema taikoma (15 punktas). 2006 m. *Nordzucker* savo 2005 m. šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo ataskaitoje nurodė, kad jo garo generatorius iš viso išmetė 40 288 tonų anglies dioksido, neįskaitant džiovinant susmulkintus runkelius išmestų teršalų, kurių kiekis – 2 673 anglies dioksido tonų. Patikrą vykdančiam asmeniui patvirtinus šią deklaraciją, *Nordzucker* per TEHG nustatytą terminą atsisakė apyvartinių taršos leidimų skaičiaus, atitinkančio jo ataskaitoje nurodytą bendrą išmestų teršalų kiekį. Pasibaigus šiam terminui, *Emissionshandelsstelle* konstatavo *Nordzucker* ataskaitoje padarytus pažeidimus, susijusius su skirtingo panaudoto kuro rūšių priskyrimu. Todėl *Nordzucker* pataisė savo ataskaitą ir į ją įtraukė su susmulkintų runkelių džiovinimu susijusius išmestų teršalų kiekius, ir 2007 m. balandžio 24 d. papildomai atsisakė 2 673 šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų (16 punktas). 2007 m. gruodžio 7 d. sprendimu *Emissionshandelsstelle*, remdamasi nacionaline teise, už įsipareigojimo atsisakyti šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų skaičiaus, atitinkančio praėjusiais metais išmestų teršalų kiekį, pažeidimą *Nordzucker* paskyrė 106 920 eurų baudą (17 punktas). Gavęs *Nordzucker* ieškinį *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlyno administracinis teismas) panaikino sprendimą, kuriuo paskirta bauda. *Emissionshandelsstelle* pateiktą apeliacinį skundą Berlyno-Brandeburgo vyriausias administracinis teismas atmetė. *Emissionshandelsstelle* kreipėsi į *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas) su prašymu panaikinti šį sprendimą (18 punktas).

Esant šioms aplinkybėms *Bundesverwaltungsgericht* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą.

Dėl pareigos atsisakyti apyvartinių taršos leidimų ir už jos pažeidimą taikomų sankcijų

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausė, ar Direktyvos 2003/87 16 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji taikoma operatoriui, kuris atsisako šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų skaičiaus, kuris atitinka tokį ankstesnių metų taršos kiekį, koks buvo nurodytas ir patikrintas pagal šios direktyvos 15 straipsnį, kai, pasibaigus terminui atsisakyti ir nacionalinei kompetentingai institucijai atlikus papildomą patikrinimą paaiškėja, kad šie išmesti teršalų kiekiai buvo nepakankamai įvertinti ir todėl buvo atsisakyta nepakankamai leidimų (27 punktas).

Teisingumo Teismo sprendime pažymėta, jog vienu iš ramsčių, kuriais pagrįsta Direktyvoje 2003/87 nustatyta sistema, yra operatorių pareiga atsisakyti tokio šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų skaičiaus, kuris prilygtų visam per praėjusius kalendorinius metus jų išmestam teršalų kiekiui (29 punktas). Ši pareiga, privalomai nurodyta šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartiniame taršos leidime

remiantis šios direktyvos 6 straipsnio 2 dalies e punktu ir nedviprasmiškai suformuluota minėtos direktyvos 12 straipsnio 3 dalyje, yra vienintelė, už kurios nesilaikymą pačioje Direktyvoje 2003/87, remiantis jos 16 straipsnio 3 dalimi, numatyta konkreti sankcija, o dėl sankcijų už visus kitus šioms nuostatomis prieštaraujančius veiksmus, remiantis šios direktyvos 16 straipsnio 1 dalimi, paliekama nuspręsti valstybėms narėms (30 punktas).

Teismas nurodė, jog kaip matyti iš Direktyvos 2003/87 14 straipsnio 3 dalies šis įsipareigojimas atsisakyti grindžiamas įrenginių operatorių ataskaitomis, kurias jie parengia vadovaudamiesi rekomendacijose nustatytomis taisyklėmis. Vadovaujantis griežtu išduotų leidimų apskaitos reikalavimu ir remiantis šios direktyvos 6 straipsnio 3 dalies e punktu ir 12 straipsnio 3 dalimi, šios ataskaitos, prieš jas pateikiant nacionalinėms kompetentingoms institucijoms, pateikiamos patikrai pagal minėtos direktyvos 15 straipsnį (31 punktas). Iš paskutinės nuostatos, siejamos su Direktyvos 2003/87 V priedu, matyti, kad išmetamų teršalų kiekių ataskaitų patikra sudaro būtiną leidimų atsisakymo sąlygą (32 punktas).

Teisingumo Teismas konstatavo, kad Direktyvoje 2003/87 nėra numatyta kitų kontrolės mechanizmų ir dėl leidimų skaičiaus atsisakymo nenustatoma jokia kita sąlyga, tik pažymima, jog pakanka išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitos (34 punktas). Teisingumo Teismas darė išvadą, kad vienkartinė nuobauda, numatyta Direktyvos 2003/87 16 straipsnio 3 dalyje, turi būti paskirta operatoriams, kurie arba nesilaiko šio įsipareigojimo, arba jie neatsisako jokio leidimo, arba atsisakytų leidimų skaičius yra mažesnis nei išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitoje nurodytas išmetamųjų teršalų kiekis (35 punktas).

Toliau Teisingumo Teismas pažymėjo, jog iš Direktyvos 2003/87 nuostatų visumos matyti, kad pastaroji nuostata nekliaudoma tam, kad kompetentingos valstybės narės institucijos vykdytų kontrolę arba atliktų papildomas tikrinimus, kaip antai tuos, kurie buvo įvykdyti *Emissionshandelsstelle* po to, kai *Nordzucker* atsisakė apyvartinių taršos leidimų. Tačiau, kai šiuo pagrindu valstybės narės institucija konstatuoja, kad ankstesnių metų išmestų teršalų kiekis, koks nurodytas patikrintoje operatoriaus išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitoje, buvo įvertintas nepakankamai ir todėl buvo atsisakyta nepakankamo skaičiaus leidimų, dėl to negali būti taikoma Direktyvos 2003/87 16 straipsnio 3 dalyje nustatyta nuobauda (37 punktas).

Teisingumo Teismas pabrėžė, kad Direktyvos 2003/87 16 straipsnis apima du skirtingus sankcijų režimus, numatytus atitinkamai šio 16 straipsnio 3 dalyje ir 16 straipsnio 1 dalyje. Remiantis antrąja nuostata valstybės narės už pagal šią direktyvą priimtų nacionalinių nuostatų pažeidimus nustato veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias nuobaudas ir imasi visų priemonių užtikrinti, kad tos taisyklės būtų taikomos. Kitaip tariant, valstybės narės turi nustatyti sankcijas, kurios gali būti skirtos operatoriui, kuris, nors jis ir įvykdo įsipareigojimą atsisakyti, kaip jis suprantamas pagal Direktyvą 2003/87, tačiau nesilaiko kitų reikalavimų, kurie būdingi šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemai. Būtent toks yra atvejis, kai išmetamųjų teršalų kiekio ataskaita buvo parengta pažeidžiant Direktyvoje 2003/87 nustatytas technines taisykles, kurios buvo sukonkretintos rekomendacijose, arba kai tokioje išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitoje nėra nurodytas visas išmestų teršalų kiekis, kuriam taikoma ši sistema (39 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendė:

2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, nustatančios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičiančios Tarybos direktyvą 96/61/EB, iš dalies pakeistos 2004 m. spalio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/101/EB, 16 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji netaikoma operatoriui, kuris atsisako šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų skaičiaus, kuris atitinka tokį ankstesnių metų taršos kiekį, koks buvo nurodytas ir patikrintas pagal šios direktyvos 15 straipsnį, kai, pasibaigus terminui grąžinti nacionalinei kompetentingai institucijai atlikus papildomą patikrinimą paaiškėja, kad šie jo taršos kiekiai buvo nepakankamai įvertinti ir todėl buvo grąžinta nepakankamas leidimų skaičius.

Valstybės narės nustato nuobaudas, kurios tokiu atveju gali būti paskirtos pagal Direktyvos 2003/87, iš dalies pakeistos Direktyva 2004/101, 16 straipsnio 1 dalį.

[Prieiga internete](#)

ŽEMĖS ŪKIS**2015 m. balandžio 23 d. prejudicinis sprendimas
byloje *Zuchtvieh-Export GmbH* prieš *Stadt Kempten*
(C-424/13)**

Terminai: Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Žemės ūkis – Reglamentas (EB) Nr. 1/2005 – Gyvūnų apsauga juos vežant – Ilga kelionė iš valstybės narės į trečiąją šalį – 14 straipsnio 1 dalis – Su kelionės žurnalu susijęs tikrinimas, kurį turi atlikti išvykimo vietos kompetentinga institucija prieš ilgą kelionę – Šios nuostatos taikymas kelionės daliai už Europos Sąjungos teritorijos ribų – Minėtame reglamente įtvirtintų teisės normų taikymas šiai kelionės daliai.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi:
37. Bylos susijusios su Europos Sąjungos teisės ir tarptautinės teisės aktų taikymu; 37.1. Bylos, susijusios su Europos Sąjungos teisės taikymu.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2005 dėl gyvūnų apsaugos juos vežant ir atliekant susijusias operacijas ir iš dalies keičiančio direktyvas 64/432/EEB ir 93/119/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1255/97, (toliau – Reglamentas Nr. 1/2005) išaiškinimo. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Zuchtvieh-Export GmbH* (toliau – *Zuchtvieh-Export*) ir *Stadt Kempten* (Kempteno miestas, Vokietija) ginčą dėl pastarojo sprendimo, kuriuo jis, kaip išvykimo vietos kompetentinga institucija, atsisakė atlikti muitinės formalumus dėl galvijų siuntos, kuri turėjo būti gabenama kelių transporto priemonėmis iš Kempteno (Vokietija) į Andižaną (Uzbekija) (1–2 punktai).

Byloje susiklostė šios faktinės aplinkybės: *Zuchtvieh-Export* užsakė du krovinius automobilius, siekdama 62 galvijus iš Kempteno per Lenkiją, Baltarusiją, Rusiją ir Kazachstaną nuvežti į Andižaną; viso maršruto ilgis – 7 000 km. Šis vežimas turėjo būti vykdomas nuo 2012 m. balandžio 23 d. iki 2012 m. gegužės 2 d. Tai buvo eksportas, dėl kurio nebuvo prašoma skirti eksporto grąžinamųjų išmokų (16 punktų). Kelionės žurnalo, pateikto su prašymu atlikti muitinės formalumus, 1 skirsnio 6 skiltyje Brestas (Baltarusija) ir Karaganda (Kazachstanas) buvo nurodyti kaip vienintelės poilsio ir perkrovimo vietos kelionės atkarpoje, esančioje atitinkamų trečiųjų šalių teritorijoje; kiekvienoje iš šių vietų buvo numatytas 24 valandų poilsis, o numatoma kelionės tarp jų trukmė – 146 valandos. Vežant tarp minėtų vietų buvo numatytos pertraukos, per kurias gyvūnai turėjo būti pašerti ir pagirdyti, tačiau neiškrauti. Paskutinė kelionės atkarpa tarp Karagandos ir Andižano turėjo tęstis dar 29 valandas (17 punktų). 2012 m. sausio 30 d. sprendimu *Stadt Kempten* atsisakė atlikti muitinės formalumus, susijusius su atitinkama galvijų siunta. Buvo reikalaujama planuojamą kelionę pakeisti taip, kad ir kelionės atkarpa nuo Bresto iki Andižano atitiktų Reglamento Nr. 1/2005 nuostatas (18 punktų). Be prašymo dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, kuris buvo atmestas, *Zuchtvieh-Export* pateikė skundą dėl šio *Stadt Kempten* sprendimo; jį *Bayerischer Verwaltungsgerichtshof* (Bavarijos vyriausiasis administracinis teismas) šiuo metu nagrinėja apeliacine tvarka (19 punktų).

Šiomis aplinkybėmis *Bayerischer Verwaltungsgerichtshof* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus.

Dėl gyvūnų apsaugos juos vežant, kai kelionės dalis vyksta už Europos Sąjungos teritorijos ribų

Savo klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekė išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1/2005 14 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, jog tam, kad išvykimo vietos kompetentinga institucija leistų vežimą, apimantį ilgą atitinkamų gyvūnų kelionę, kuri prasideda Sąjungos teritorijoje ir tęsiasi už šios teritorijos ribų, kelionės organizatorius turi pateikti kelionės žurnalą, kuris, atsižvelgiant į šią planuojamą kelionę, atitinka tikrovę ir leidžia manyti, kad šio reglamento nuostatų bus laikomasi ir trečiųjų šalių teritorijoje esančioje kelionės dalyje, o jeigu taip nėra, minėta institucija turi teisę pareikalauti, kad planuojama kelionė būtų pakeista taip, jog minėtų nuostatų laikymasis būtų užtikrintas per visą šią kelionę.

Pirmiausia Teisingumo Teismas pažymėjo, kad iš Reglamento Nr. 1/2005 1 konstatuojamosios dalies matyti, jog šis reglamentas grindžiamas prie EB sutarties pridėtu Protokolu (Nr. 33) dėl gyvūnų apsaugos ir

gerovės, pagal kurį Bendrija ir valstybės narės, kurdamos ir įgyvendinamos, be kita ko, Bendrijos politiką žemės ūkio ir transporto srityse, turi tinkamai atsižvelgti į gyvūnų gerovės reikalavimus (35 punktas). Teismas taip pat pažymėjo, kad iš kai kurių Reglamento Nr. 1/2005 nuostatų matyti, jog šiuo reglamentu nustatomos pareigos ne tik vežant gyvus stuburinius gyvūnus vien Sąjungos teritorijoje, bet ir iš šios teritorijos į trečiąsias šalis, kaip yra vežimo pagrindinėje byloje atveju (37 punktas).

Teismas nurodė, jog taip pat yra ir tikrinimų, kuriuos turi atlikti kompetentinga institucija pagal Reglamento Nr. 1/2005 14 straipsnio 1 dalį, 15 straipsnio 2 dalį ir 21 straipsnio 1 dalį, atveju. Reglamento Nr. 1/2005 14 straipsnis, reglamentuojantis „tikrinimus ir kitas su kelionės žurnalu susijusias priemones, kurių imasi kompetentinga institucija prieš ilgas keliones“, remiantis pačiu šio straipsnio 1 dalies tekstu, taikomas „ilgoms kelionėms tarp valstybių narių bei trečiojoje šalyje [ir į trečiąsias šalis bei iš jų]“ (40 punktas). Konkrečiai kalbant apie iš išvykimo vietos kompetentingos institucijos gautiną leidimą, Teismas pažymėjo, kad Reglamento Nr. 1/2005 14 straipsnio 1 dalies a punkto ii papunkčio ir b punkto tekste, kuris aiškiai apima gyvūnų vežimą iš Sąjungos teritorijos į trečiąsias šalis, kalbama apie atitiktą šiam reglamentui. Šiuo klausimu nenumatyta joks skirstymas į vežimą Sąjungos viduje ir vežimą į trečiąsias šalis (44 punktas). Teisingumo Teismas apibendrinamas konstatavo, kad pagal Reglamento Nr. 1/2005 14 straipsnį gyvūnams vežti iš Sąjungos teritorijos į trečiąsias šalis netaikoma speciali leidimų tvarka, kuri skirta nuo Sąjungos viduje vykstančio vežimo tvarkos (47 punktas).

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad vežimui planuoti skirto minėto reglamento 5 straipsnio 4 dalyje numatyta, jog dėl kiekvienos ilgos atitinkamų gyvūnų kelionės, įskaitant vežimą į trečiąsias šalis, pagal šio reglamento II priedo nuostatas turi būti sudaromas kelionės žurnalas. Tuo tikslu šio priedo 3 punkto b papunktyje ilgos kelionės organizatoriui nustatoma pareiga pateikti išvykimo vietos kompetentingai institucijai tinkamai užpildyto kelionės žurnalo 1 skirsnio, susijusio su kelionės planavimu, kopiją (49 punktas). Antra, kiek tai susiję su reikalavimais, kuriuos ši informacija turi atitikti, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad iš Reglamento Nr. 1/2005 14 straipsnio 1 dalies a punkto ii papunkčio matyti, jog išvykimo vietos kompetentinga institucija privalo patikrinti, ar vežimas gali būti laikomas atitinkančiu šio reglamento nuostatas (51 punktas). Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad, remiantis Reglamento Nr. 1/2005 14 straipsnio 1 dalies a punkto ii papunkčiu, išvykimo vietos kompetentinga institucija atlieka „atitinkamus [kelionės žurnalo] tikrinimus“. Šie tikrinimai vyksta prieš ilgas keliones iš Sąjungos teritorijos į trečiąją šalį, taigi susiję tik su tuo, ar organizatoriaus pateiktas kelionės žurnalas „atitinka tikrovę“ ir „leidžia manyti“, kad vežimas atitinka šio reglamento nuostatas. Taigi, atlikdama patikrinimą *ex ante*, minėta institucija turi tam tikrą vertinimo diskreciją, leidžiančią tinkamai atsižvelgti į neaiškumus, susijusius su ilga kelione, kurios dalis vyks trečiųjų šalių teritorijoje (52 punktas). Tačiau jeigu trečiojo šalies, kurią reikia kirsti, teisės aktai arba administracinė praktika prieštarautų tam, kad būtų visiškai laikomasi tam tikrų šio reglamento techninių taisyklių, ir tai būtų galima patikrinti, bet nebūtų galima pakeisti, išvykimo vietos kompetentinga institucija, naudodamasi vertinimo diskrecija, taip pat turėtų teisę sutikti su realistišku vežimo planavimu, kuris, atsižvelgiant visų pirma į transporto priemonių įrengimą ir numatomus kelionės planus, leidžia manyti, kad per numatomą vežimą bus užtikrinama tokio lygio gyvūnų gerovė, kokio reikalaujama pagal minėtas technines taisykles (54 punktas). Bet kuriuo atveju minėta institucija pagal Reglamento Nr. 1/2005 14 straipsnio 1 dalies b punktą turi teisę reikalauti, kad, be kita ko, būtų pakeistas atitinkamo vežimo planavimas užtikrinant, kad vežimo metu bus pakankamai poilsio ir perkrovimo punktu, ir leidžiant manyti, kad vežant bus laikomasi minėtų reikalavimų, susijusių su girdymo ir šėrimo intervalais, kelionės trukme ir poilsio laiku (55 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendė:

2004 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2005 dėl gyvūnų apsaugos juos vežant ir atliekant susijusias operacijas ir iš dalies keičiančio direktyvas 64/432/EEB ir 93/119/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1255/97 14 straipsnio 1 dalis aiškintina taip, jog tam, kad išvykimo vietos kompetentinga institucija leistų vežimą, apimančią ilgą naminių arklinių šeimos gyvūnų, išskyrus registruotus naminius arklinių šeimos gyvūnus, ir naminių galvijų, avių, ožkų ir kiaulių kelionę, kuri prasideda Sąjungos teritorijoje ir tęsiasi už šios teritorijos ribų, kelionės organizatorius turi pateikti kelionės žurnalą, kuris, atsižvelgiant į šią planuojamą kelionę, atitinka tikrovę ir leidžia manyti, kad šio reglamento nuostatų bus laikomasi ir trečiųjų šalių teritorijoje esančioje kelionės dalyje, o jeigu taip nėra, minėta institucija turi teisę pareikalauti, kad planuojama kelionė būtų pakeista taip, kad minėtų nuostatų laikymasis būtų užtikrintas per visą šią kelionę.

Prieiga internete

ENERGIJA

2015 m. kovo 26 d. sprendimas byloje *Komisija prieš Moravia Gas Storage* (C-596/13 P)

Terminai: Apeliacinis skundas – Gamtinių dujų vidaus rinka – Gamtinių dujų įmonių pareiga – Sistemos, pagal kurią trečiosioms šalims suteikiama derybų būdu sutarta teisė naudotis dujų saugykla, nustatymas – Čekijos institucijų sprendimas – Laikina išimtis dėl planuojamos požeminės dujų saugyklos Damboricoje – Komisijos sprendimas – Nurodymas atšaukti sprendimą suteikti išimtį – Direktyvos 2003/55/EB ir 2009/73/EB – Taikymas laiko atžvilgiu.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi:
1.3. Teisės aktų viešojo ar vidaus administravimo srityje aiškinimo ir taikymo principai.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Pagrindinėje byloje buvo ginčijamas 2011 m. birželio 27 d. Komisijos sprendimą C(2011) 4509 dėl vidaus rinkos taisyklių dėl trečiųjų šalių teisės naudotis saugyklomis netaikymo požeminei dujų saugyklai Damboricoje (toliau – ginčijamas sprendimas) (1 punktą). Bendrasis Teismas pripažino pagrįstu pirmąjį *Moravia Gas Storage a.s.* (toliau – ir MGS) pateiktą ieškinio pagrindą ir panaikino ginčijamą sprendimą, konstatavęs, jog šis sprendimas turėjo būti priimtas remiantis ne 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 2003/55/EB (toliau – ir Direktyva 2009/73), o 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/55/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 98/30/EB (toliau – ir Direktyva 2003/55) nuostatomis (14 punktą). Komisija, grįsdama apeliacinį skundą, nurodė, jog Direktyva 2009/73 padaryti pakeitimai buvo procedūriniai, todėl ji turėjo taikyti būtent šios direktyvos nuostatas. Tuo metu Direktyvos 2003/55 panaikinimo dieną, ginčo sprendimo priėmimo procedūra nebuvo užbaigta, todėl tą dieną situacija nebuvo galutinai susidariusi ir nuo tos dienos taikytinos Direktyvos 2009/73 nuostatos (20 punktą).

Dėl teisės aktų pakeitimų taikymo jau vykstančioms administracinėms procedūroms

Teisingumo Teismas visų pirma priminė, kad nauja teisės norma taikoma nuo akto, kuriame ji įtvirtinta, įsigaliojimo ir, nors ji netaikoma galiojant ankstesniam įstatymui atsiradusioms ir galutinai susidariusioms teisinėms situacijoms, ji taikoma būsimoms jų pasekmėms ir naujoms teisinėms situacijoms. Laikantis teisės aktų negaliojimo atgaline data principo, kitaip yra tik tuo atveju, jei nauja teisės norma priimama kartu su specialiomis nuostatomis, kuriomis nustatomos konkrečios jos taikymo laiko atžvilgiu sąlygos. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką procesinės teisės normos paprastai laikomos taikytinomis nuo jų įsigaliojimo momento, skirtingai nei materialinės teisės normos, kurios paprastai aiškinamos kaip taikytinos iki jų įsigaliojimo susidariusioms situacijoms, tik jeigu iš šių normų formuluotės, tikslo ar struktūros aiškiai matyti, kad turi būti pripažintas toks jų poveikis (32–33 punktai). Teisingumo Teismas šios bylos kontekste taip pat priminė savo praktiką, pagal kurią nuostata, kuri yra akto teisinis pagrindas ir kuria Sąjungos institucija įgaliojama priimti atitinkamą aktą, turi galioti tuo metu, kai priimamas minėtas aktas (žr. Sprendimo *ThyssenKrupp Nirosta / Komisija*, C- 352/09 P, EU:C:2011:191, 88 punktą) (33 punktą).

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad savo praktikoje yra suformulavęs ir šių bendrųjų teisės aktų galiojimo laiko požiūriu išimtį. Teismas yra konstatavęs, kad Sąjungos teisės akte, kuriuo buvo siekiama bendrai reglamentuoti paskesnį muitų išieškojimą, buvo ir procesinių, ir materialinių normų, sudarančių nedalomą visumą, kurių konkrečios nuostatos negali būti vertinamos atskirai, kiek tai susiję su jų galiojimu laiko atžvilgiu. Tokia išimtis pateisinta anksčiau egzistavusių nacionalinių tvarkų pakeitimu nauja Bendrijos tvarka siekiant, kad Bendrijos teisės aktai muitų srityje būtų taikomi darniai ir vienodai (žr. Sprendimo *Molenbergnatie*, C- 201/04, EU:C:2006:136, 32 punktą) (36 punktą).

Spręsdamas, ar ši išimtis taikytina nagrinėtu atveju, Teisingumo Teismas nurodė, kad Direktyva 2009/73 nebuvo sukuriama nauja tvarka, o tiesiogiai pratęsiama Direktyva 2003/55 ir, beje, nekeičiamas pastarosios direktyvos materialinių normų turinys (37 punktas). Tokiomis aplinkybėmis, remiantis tuo, jog Direktyvos 2003/55 procedūrinės normos pakeistos Direktyva 2009/73, savaime negali būti įrodyta, kad pastarosios direktyvos 36 straipsnyje numatytos procedūrinės ir materialinės normos yra „nedalomos“, kaip tai suprantama pagal ESTT formuluojamą praktiką (žr. Sprendimą *Meridionale Industria Salumi* ir kt., 212/80–217/80, EU:C:1981:270) (38 punktas). Be to, aplinkybė, jog minėtose direktyvose tokias pačias materialines normas lydi skirtingos procedūrinės normos, rodo, kad šios bylos aplinkybėmis šios materialinės normos gali būti atskirtos nuo minėtų procedūrinių normų (39 punktas). Atsižvelgęs į tai, Teisingumo Teismas darė išvadą, jog *Molenbergnatie* sprendime nurodyta išimtis negali būti taikoma nagrinėjamu atveju (40 punktas). Tokiomis aplinkybėmis, kadangi Direktyva 2003/55 buvo panaikinta nuo 2011 m. kovo 3 d. ir tą dieną ji buvo pakeista Direktyva 2009/73, ginčijamo sprendimo priėmimo dieną, 2011 m. birželio 27 d., galiojo ne Direktyvos 2003/55, bet Direktyvos 2009/73 nuostatos (41 punktas). Teisingumo Teismas darė išvadą, kad Komisija netaikė Direktyvos 2009/73 atgaline data, bet priėmė ginčijamą sprendimą remdamasi tuo metu galiojusia nuostata (42 punktas).

Pasak Teisingumo Teismo, nesant specialių nuostatų, kuriomis nustatomos konkrečios Direktyvos 2009/73 taikymo laiko atžvilgiu sąlygos, ši direktyva jau vykstančioms procedūroms turėjo būti taikoma nuo jos įsigaliojimo dienos, t. y. 2011 m. kovo 3 d. (45 punktai).

Dėl teisėtų lūkesčių apsaugos principo pažeidimo, priminė, jog pagal nusistovėjusią teismo praktiką šis principas negali būti tiek išplėstas, kad iš esmės nebūtų galima taikyti naujos normos būsimų situacijų, susiklosčiusių galiojant ankstesnei normai, pasekmėms (46 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendė:

Panaikinti Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Globula / Komisija* (T-465/11, EU:T:2013:406) ir grąžinti bylą Europos Sąjungos Bendrajam Teismui.

[Prieiga internete](#)

2015 m. kovo 19 d. prejudicinis sprendimas

byloje *E.ON Földgáz Trade Zrt prieš Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal* (C-510/13)

Terminai: Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Gamtinių dujų vidaus rinka – Direktyva 2003/55/EB – 25 straipsnis – Direktyva 2009/73/EB – 41 ir 54 straipsniai – Galiojimas laiko atžvilgiu – Reglamentas (EB) Nr. 1775/2005 – 5 straipsnis – Pajėgumų paskirstymo mechanizmai ir perkrovos valdymo tvarka – Reguliavimo institucijos sprendimas – Teisė pareikšti ieškinį – Ieškinys, kurį pareiškė leidimą perduoti gamtines dujas turinti bendrovė – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 47 straipsnis – Teisė į veiksmingą teisminę gynybą, kai skundžiamas reguliavimo institucijos sprendimas.

Sąsajos su Teismų procesinių sprendimų administracinėse bylose kategorijų klasifikatoriumi:
28. Bylos dėl energetikos teisinių santykių.

Teisingumo Teismas konstatavo:

Byloje buvo pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/55/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 98/30/EB (toliau – Antroji direktyva), 25 straipsnio ir 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 2003/55 (toliau – Trečioji direktyva), 41 ir 54 straipsnių išaiškinimo (1 punktas).

Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *E.ON Földgáz Trade Zrt.* (toliau – E.ON Földgáz) ir *Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal* (Vengrijos energetikos ir visuomeninės reikšmės paslaugų reguliavimo tarnyba, toliau – reguliavimo institucija) ginčą dėl pastarosios padarytų Dujų sistemos kodekso (toliau – Sistemos kodeksas) pakeitimų, susijusių su ilgalaikių pajėgumų paskirstymu ir perkrovos valdymu (2 punktas). Pagrindinėje byloje pareiškėjas, turintis leidimą perduoti dujas, Vengrijos dujų sistemos operatoriai, prašė panaikinti reguliavimo institucijos Sprendimo Nr. 98/2010, kuriuo iš dalies buvo pakeistas

Sistemos kodeksas, nuostatas dėl pajėgumų suteikimo tvarkos 2010–2011 dujų rinkos metais. Remiantis Sprendimu Nr. 98/2010 iš dalies pakeistomis taisyklėmis, kiek tai susiję su 2010–2011 dujų rinkos metais, sistemos operatorius turi rezervuoti 80 % esamų pajėgumų ilgalaikėms sutartims ir 20 % šių pajėgumų – šiais dujų rinkos metais sudarytoms metinėms sutartims (22 punktas). Pareiškėjas nebuvo sudaręs sutarties su sistemos operatoriumi. Atsižvelgus į tai, nacionaliniai teismai laikė, jog pareiškėjas neturi teisės apskųsti administracinio sprendimo dėl Sistemos kodekso, siekdama jo teisminės kontrolės, nes neįrodė turintis tiesioginį interesą (25 punktas). Šiomis aplinkybėmis pareiškėjas pateikė kasacinį skundą ir prašymą kreiptis dėl prejudicinio sprendimo. Kasacinis teismas kreipėsi dėl prejudicinio sprendimo priėmimo (29 punktas).

DĖL direktyvos taikymo nepasibaigus jos perkėlimo terminui

Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekė išsiaiškinti, ar Trečioji direktyva, kurios perkėlimo į nacionalinę teisę terminas baigėsi 2011 m. kovo 3 d., konkrečiai kalbant, naujos jos 41 straipsnio 17 dalies nuostatos, turi būti aiškinama taip, kad ji taikoma skundui, pateiktam dėl nepasibaigus šiam perkėlimo terminui priimto reguliavimo institucijos sprendimo, kai skundas tą dieną dar neišnagrinėtas.

Teisingumo Teismas nurodė, kad Trečiosios direktyvos 41 straipsnio 17 dalyje numatyta, kad valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniu lygmeniu veiktų tinkami mechanizmai, kuriuos taikant šalis, kurios atžvilgiu reguliavimo institucija priima sprendimą, turėtų teisę paduoti skundą nuo suinteresuotųjų šalių ir nuo bet kokios vyriausybės nepriklausomai institucijai. Teisingumo Teismas pažymėjo, jog Trečiosios direktyvos 41 straipsnio 17 dalį reikia aiškinti taip, kad ji netaikoma reguliavimo institucijos sprendimams, priimtiems nepasibaigus perkėlimo į nacionalinę teisę terminui, nurodytam šios direktyvos 54 straipsnio 1 dalyje, t. y. iki 2011 m. kovo 3 d. (30–35 punktai).

DĖL ūkio subjekto teisės kreiptis į teismą, siekiant ginčyti reguliavimo institucijos sprendimą, kuris šiam subjektui nėra tiesiogiai adresuotas

Dėl klausimo, ar pagal Reglamento Nr. 1775/2005 5 straipsnį, siejamą su šio reglamento priedu, tokiam ūkio subjektui kaip pareiškėjas pagrindinės bylos aplinkybėmis suteikiamos teisės, kurių reguliavimo institucija turi paisyti priimdama sprendimą, kuriuo iš dalies keičiamos norminiuose teisės aktuose įtvirtintos sistemos operatoriaus pareigos, susijusios su teisės naudotis tinklu suteikimo tvarka, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad *E.ON Földgáz*, kaip leidimą perduoti dujas sistemoje turinti bendrovė, laikytina tinklo naudotoja, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1775/2005 2 straipsnio 1 dalies 11 punktą. Remiantis šios nuostatos tekstu, nesvarbu, kad toks ūkio subjektas sudarė sutartį su sistemos operatoriumi siekdamas įgyti tinklo naudotojo statusą, nes tinklo naudotojais laikomi visi sistemos operatoriaus klientai ar potencialūs klientai (45 punktas). Taip pat atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1775/2005 tikslą <...> šio reglamento 5 straipsnyje, siejamame su jo priedu, įtvirtinti principai yra naudotojų, norinčių pasinaudoti tinklu, apsaugos priemonės, todėl gali jiems suteikti teisių (46 punktas).

Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas konstatavo, jog toks ūkio subjektas kaip *E.ON Földgáz* pagrindinės bylos aplinkybėmis turi tam tikrų teisių pagal Reglamento Nr. 1775/2005 5 straipsnį, siejamą su šio reglamento priedu, ir laikytina, kad jo teisės gali būti pažeistos reguliavimo institucijos sprendimu, kuriuo iš dalies keičiamos Sistemos kodekso normos dėl pajėgumų suteikimo ir perkrovos valdymo (48 punktas). Pagal nusistovėjusią teismo praktiką, nesant šią sritį reguliuojančių Sąjungos teisės normų, kiekviena valstybė narė savo nacionalinės teisės sistemoje turi paskirti kompetentingus teismus ir nustatyti išsamias ieškinių, skirtų iš Sąjungos teisės kylančių asmenų teisių apsaugai užtikrinti, pareiškimo procesines taisykles, nes vis dėlto valstybės narės veiksmingą šių teisių apsaugą turi užtikrinti kiekvienu atveju (Sprendimo *Mono Car Styling*, C-12/08, EU:C:2009:466, 48 punktas ir nurodyta teismo praktika) (49 punktas). Taigi, nors asmens teisė ir suinteresuotumas kreiptis į teismą iš esmės nustatomi pagal nacionalinę teisę, pagal Sąjungos teisę vis dėlto reikalaujama ne tik laikytis lygiavertiškumo ir veiksmingumo principu, bet nacionalinės teisės aktais taip pat nepažeisti teisės į veiksmingą teisminę gynybą, numatytą Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Mono Car Styling*, C-12/08, EU:C:2009:466, 49 punktą ir nurodytą teismo praktiką) (50 punktas).

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas nusprendė:

1. 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/55/EB, kurios perkėlimo į nacionalinę teisę terminas baigėsi 2011 m. kovo 3 d., konkrečiai kalbant, naujos jos 41 straipsnio 17 dalies nuostatos, turi būti aiškinama taip, kad ji netaikoma skundai, pateiktam dėl nepasibaigus šiam perkėlimo terminui priimto reguliavimo institucijos sprendimo, kaip yra šioje byloje, kai skundas tą dieną dar neišnagrinėtas.

2. 2005 m. rugsėjo 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1775/2005 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų 5 straipsnis, siejamas su šio reglamento priedu, ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos nacionalinės nuostatos, reglamentuojančios teisę kreiptis į kompetentingą teismą dėl reguliavimo institucijos aktų teisėtumo kontrolės, pagal kurias tokiomis aplinkybėmis kaip pagrindinės bylos toks ūkio subjektas kaip *E.ON Földgáz Trade Zrt* neturi teisės apskųsti šios institucijos sprendimo dėl Dujų sistemos kodekso.

[Prieiga internete](#)